

1 Korintoo awuye

Wore gyenkprees nē Pael a kyores bo kyonjwē Korintoo man-nō Kristoo awuye-o

1-2 Mo, Pael, nē Wuribware a lee feyē n̄ kii Kristoo Yeesuu a ayaa-rō ayerepo-ō akō na anē kosobee Sostenes ē gye nē anē ē kyores wore mā anē ē kyonjwē Wuribware asoree awuye nē bo bo Korintoo man-nō-o. Kaseñtin, Wuribware a tē mōne feyē mon'kyena kakyena timaa, na mon' bo kii mō asesee Yeesuu Kristoo kokowebē-ō-rō, feyē anē nē oo lee asesee boko nē bo te ton kemaa-ō sa mō eyee bo lee feyē ba tē Yeesuu Kristoo feyē bamō nyantpe-ō. Mō ē gye bamō nyantpe feyē anē nē ē gye anē lee-o. **3** Anē ē kore kebwarekore feyē anē se Wuribware na anē nyantpe Yeesuu Kristoo yure mōne, na bo sa mōne kayeyuri.

Nyure nē Korintoo awuye a kya nya-ō

4 Mōne Korintoo awuye si, mo ē sa Wuribware aŋse saŋ kemaa, a lee feyē Wuribware a borō Kristoo Yeesuu si bo yure mōne bwēetō. **5-6** Mo a ba bo tawē aseñ timaa bo lee Kristoo kuju si gywii mōne-ō, kamēe-rō mōne a yere aseñ amo-rō kenkej, nē Wuribware a sa nē mōne a nu mō aseñ kaasē neenēe, nē oo sa mōne keyaalej feyē mon' kaapo mō aseñ gywii boko. **7** Kaseñtin mōne mon kine kōkōrē aketo nē aa lee Wuribware a kufwiijē timaa-o ase-ō akō. Aneñ se-ō mbeyəmō

mone gywii wore se sanj ne ane nyanpe Yeesuu Kristoo bee o ba-o. ⁸ An e nyanpe Yeesuu Kristoo e gye ne o sa mone keyaalej a o ya bo fo kee, na kake nsi ne o bee o ba-o na oko ma taare poro mone eboye kowaa se. ⁹ To, Wuribware a deej tee mone waa mò gyi, ane nyanpe Yeesuu Kristoo, a kokowebbe-o-ro-o, ane e taare a ane koore mò gyi fey e o maa yowé mone a o nare.

Anen ne asoree agyi a keke-ro-o

¹⁰ To, mo kosobee-ana, n de ane nyanpe Yeesuu Kristoo kenyare mo e kore mone fey e mone maa keke-ro, amaa mon' waa kokonko, na mon' waa kano konko mone mfere na asej kemaa ne mone e fa amo asej-o-ro. ¹¹ Ket o se ne mo e towé amo-o e gye fey e skyee ko ne ba tee mò e Kilowi a akowebbe-o a bo towé gywii mo fey e mone wore wore e ko. ¹² Ket o ne mo e kaapo-o e gye fey e mone okemaa ket o ne o towé-o kwee mò beek o asoree kigyi lee si. Mone-ro oko ye, "N gya P ool se nee." Oko mo ye, "M feraa, n gya Apolos si nee."* Oko mo ye, "M feraa, n gya Peetroo si nee." Ne oko mo ye, "M feraa, n gya Kristoo si nee."

¹³ Abaa! Emene ne ba waa a bo ke Kristoo-ro kyikpuri kyikpuri? Mo, P ool, ne baa da bo mera kiyii kpare-abee-ro se sa mone aaa? Beee mo, P ool, kenyare-ro ne baa bo mone asuu aaa? Daabii! ¹⁴ Mo e sa Wuribware ajs e fey e mo f oñf oñ a moj bo mone-ro oko asuu, amo Krisipus na Gayus. ¹⁵ Fey e mo a dee bo mone bweet o asuu nee, weetee mone bweet o dee towé fey e mo f oñf oñ kenyare ne mo a bo bo mone asuu. ¹⁶ O, mo a nyinji si fey e mo

* ^{1:12} Ayaa-ro ayerepo-o asuj 18.24.

a bɔ Stifan na mò lɔŋ-nɔ awuye asuu, amaa ma taare a ŋ nyinji si fεyε mɔ a bɔ bɔkɔ mɔ asuu bεee moŋ bɔ. ¹⁷ Kusuŋ nε Kristoo a suŋ mɔ fεyε ŋ waa-ɔ e gyε fεyε n tɔwε aseŋ timaa-o gywii aseſe. Aneŋ a abwareſen kɔtɔwε-ɔ tiri a kyɔ fεyε mɔ a bɔ aſeſe asuu-o. Nε mɔ abwareſen kɔtɔwε-ɔ-rɔ, o moŋ suŋ mɔ nεe fεyε n tɔwε anyiasenſen nεe. A deε a gyε aneŋ nεe weetee n gyε aneŋ nε Kristoo a wu kiyii kpare-abεe-rɔ ſe-ɔ ya sa nε mone a gya mɔ ſe, amaa mɔ kanyiasen ſe.

Aneŋ nε kaye-rɔ aſeſe e fa fεyε Wuribware aſeŋ maa ſa kanyiasen-ɔ

¹⁸ Kasenjtin, mbeýɔmɔ kεtɔ nε ane e kaapo bo leε Kristoo kuwu kiyii kpare-abεe-rɔ ſe-ɔ du nεe fεyε kanyiasen a moŋ bo amo-rɔ-ɔ ſa bɔkɔ nε bo maa nya ŋkpa na kukyure nε a moŋ de kεe-ɔ. Amaa bamɔ nε Wuribware deε o mɔrɔwε-ɔ aſe ſeraa kpa amo ſe nε Wuribware bɔ o de mò kεyaaleŋ-ɔ ſa suŋ mò kusuŋ-o nεe. ¹⁹ Fεyε aneŋ nε baa kyoree waa abwareſen wɔre-ɔ-rɔ,

Wuribware ye, “Mɔ e nyera kanyiasen nε anyiasenpo-ɔ de-ɔ, mɔ e ſa a bamɔ atɔ kinyi pεee waa kwaa.”*

²⁰ Amɔ a gyε aneŋ-ɔ, kaye mɔ-rɔ a anyiasenpo na ikii agyiiripo timaa-o na mbraa akaapopo-ɔ a kii fεyε bamɔ a moŋ nyi aſeŋ-ɔ. ²¹ Aa pre Wuribware nε o nyi aſeŋ o kyɔ bamɔ pεee-ɔ fεyε kaye mɔ-rɔ a aſeſe-ɔ ma ba bamɔ kanyiasen a bo bo gyii mò. Amaa ſeraa aa gyi Wuribware akatɔ fεyε mò a ba

* **1:19** Isaya 29.14 (LXX).

abwaresen n̄ anē a t̄wē-ō n̄ anyiasenpo-ō yε a moj de kaase-ō b̄o morowē bamō n̄ baa b̄o kɔɔrē Kristoo gyi-o. ²² M̄d fɔ̄nfɔ̄n ases̄ Yudaa awuye-o yε, “Waa akpeñyeet̄ k̄o b̄o kaapo pwee na anē d̄ee kɔɔrē gyi feyε Yeesuu e gye Kristoo.” Moñe fɔ̄nfɔ̄n ases̄ Griiki awuye-o mo yε, “Ba kanyiasen b̄o kaapo fo aseñ-ō kaase.” ²³ Amaa anē feraa, anē e t̄wē anē n̄ Wuribware a sun Kristoo, ne oo wu kiyii kpare-abee-r̄o se-ō. Yudaa awuye feraa maa taare a b̄o kɔɔrē gyi feyε Wuribware a waa anē a at̄-o. A du nee feyε kefore n̄ ba da k̄eyaa k̄emo se ba lee ba da-ō. Griiki awuye feraa ase, anē abwaresen k̄otwē-ō du nee feyε amo a moj de kaase-ō. B̄o maa taare a b̄o nu ket̄ se n̄ a bware feyε ɔk̄o wu kiyii kpare-abee-r̄o se-ō kaase. ²⁴ Amaa bamō n̄ Wuribware a tee feyε b̄o ba mo ase-ō feraa, b̄o gye Yudaa awuye bee b̄o gye Griiki awuye nee ooo, abwaresen n̄ anē e t̄wē-ō e gye feyε b̄o b̄or̄o Kristoo si b̄o ny Wuribware k̄eyaaalen na kanyiasen. ²⁵ Amos̄ se-ō, ɔk̄o ya fa feyε Wuribware moj nyi aseñ ooo, m̄d-ō m̄d kanyiasen kyɔ nyin̄kpas̄ lee-o. N̄ ɔk̄o ya fa feyε Wuribware moj b̄o leñ ooo, m̄d-ō m̄d k̄eyaaalen kyɔ nyin̄kpas̄ lee.

²⁶ Mbeyom̄, mo k̄osobee-ana, moñ' nyin̄ji anē n̄ moñe d̄ee moñe du sañ n̄ Wuribware a tee moñe feyε moñ' b̄o kii m̄d ases̄-o se. Moñe-r̄o kafwee k̄o n̄ ases̄ e tee feyε anyiasenpo. Moñe-r̄o kafwee k̄o n̄ baa sa k̄eyaaalen man̄-o-r̄o. Moñe-r̄o kafwee k̄o e gye awure akoweb̄ee. ²⁷ Amaa Wuribware a ba at̄ n̄ a b̄o kaye mo-r̄o, n̄ ases̄ e fa amo feyε a moj de kaase-ō b̄o sa n̄ ipeere a nya

anyiasenpo-o. Ne oo bee ba ato ne a bo kaye mo-ro, ne ases e yε a moŋ de elen-o bo sa ne ipeere a nya ayaaleŋpo-o. ²⁸ Aneŋ dεe ne Wuribware a ba kaye mo-ro a ato ne ases e maa bu feyε a gyε kotoŋko-o bo gya ato ne ba fa feyε a gyε adabε-o bo tweε. Ne oo bee ba ato ne kaye-ro a ases-e-o e tee feyε a moŋ gyε seye-o bo gya ato ne bo yε a gyε adabεdabε-o bo tweε. ²⁹ Amose-o əko maa taare a o kaapo mo eyee Wuribware akato-ro. ³⁰ Wuribware e gyε ne oo sa ne monε a tii Kristoo kokoŋwebε se. Amose ne anε Kristoo awuye ase, kεtε ne Kristoo a waa sa anε-o e kaapo anε ne Wuribware a kanyiasen-o mo du-o. Bo lee feyε oo waa anε ases e timaa, ne oo lee anε sa mo eyee, ne oo koɔrε anε, ne anε a nya anε eyee. ³¹ Amose se-o, feyε anε ne baa kyoreε waa abwareseŋ wɔre-o-ro-o,

“Sa a əko ne o kaapo mo eyee-o
kaapo eyee feyε o nyi mo, Wuribware.”*

2

Kanyiasen kaseŋtiŋ ne ka lee Wuribware a kufwiŋe-o ase-o

¹ Mo koſobεε-ana, mo fεraa, mo a bo tωwε abwareseŋ gywii monε-o, moŋ ba aseŋkparegyi dabε dabε na kanyiasen ne mo a bo tωwε. ² Amaa mo a fa mfεεrε feyε mo a bo monε ase-o, mo e ba mo mfεεrε a m bo dɔŋŋo Yeesuu Kristoo doooo si na kεtε se ne oo wu kiyii kpare-abεε-ro se-o se. ³ Mo a ba monε ase-o na mo kayoware-ro du mo yɔreyɔre, na mo e fa mfεεrε kufu si. ⁴ Mo a kaapo abwareseŋ-o,

* **1:31** Yeremeya 9.24.

moŋ ba nyinjkpasé kanyiasen na aseŋkparegyi nē a popore-o nē bo kaapo moŋe. Amaa mo seŋsa sasə-rə nē Wuribware a kufwiijə timaa-o a lee mò keyaaleŋ-o bo popore moŋe. ⁵ Amoſe-o, moŋe a bo kɔɔrē Kristoo gyi-o, moŋe kɔkɔɔregyi-o moŋ yere nyinjkpasé kanyiasen se nē, amaa Wuribware keyaaleŋ se nē kē yere.

⁶ Amo-o pεee gbaa ooo, aseŋ nē ane e tōwē ane i gywii bamə nē bo gye akɔɔregyipo kaseŋtiŋ-o gye kanyiasen seŋ kaseŋtiŋ. Amaa a moŋ gye kanyiasen nē ka gye ndəa a kaye mə lee-o nē, bεee aseše ne bo gye agyenkpεepo ndəa-o lee-o nē. Aneŋ a kanyiasen nē ka du feyε bamə lee amo-o maa lɔŋŋɔ seye. ⁷ Amaa kētə nē ane e tōwē kēmə aseŋ-o e gye Wuribware a kanyiasen nē kaa kweerə haree lee saŋ nē oo twεe kaye-o, nē mbeyəmə kaa leę ifuri-o. Amo e gye feyε oo kra mfεεrε feyε ane Kristoo akɔɔregyipo-o e nya kēdabə na wuraa. ⁸ Ndəa a kaye mə-rə a ayaaleŋpo-o ɔkoŋkɔ gbaa moŋ nyi aneŋ a kanyiasen-o. Bo dεe bo nyi Wuribware a kanyiasen amo nē-o, weetee ba pini Yeesuu feyε mò e gye kaye-rə a aseše-o nyarjpe dabə, nē bo maa da mò a bo bo mera kiyii kpare-abεε-rə se. ⁹ Feyε aneŋ nē Wuribware kyaamee kɔ a kyɔrεe waa abwareseŋ wore-o-rə,

“ɔkɔ moŋ tεe ɳu, ɔkɔ moŋ tεe nu, ɔkɔ moŋ tεe pini
kētə nē Wuribware a waa sira
sa bamə nē ba kpa mò aseŋ-o.”*

¹⁰ Aneŋ a atə-o nē Wuribware a borə mò kufwiijə timaa-o si lee amo bo kaapo ane. Wuribware

* ^{2:9} Isaya 64.4.

a kufwiijie-o e deere kētə kēmaa-r̄o. Wuribware mfeerē ne n̄ kweerō-gbaa, mō kufwiijie-o e deere-r̄o. ¹¹ Ns̄e i nyi nyiñkpase mfeerē, am̄ s̄es̄e amo kufwiijie. Aneq d̄ee ne Wuribware a kufwiijie-o wore e gye ne o taare a o pini Wuribware mfeerē. ¹² Mbeȳmo n̄ gyē kayē mō-r̄o a kanyiasen̄-o ne ane de ane nkpono-r̄o, amaa Wuribware a kufwiijie timaa ne o bo kyonwē ane feyē ane taare n̄u at̄o ne Wuribware a sa ane mō kepre se-ɔ. ¹³ Amos̄e se-ɔ ane e sa sen̄sa, ane moñ de aseñkparegyi ne ane a suye lee anyiasen̄po ase-ɔ ane e waa-r̄o, amaa amo ne aa lee Wuribware a kufwiijie-o ase ne ane de ane e waa-r̄o. Anē e kaapo at̄o ne aa lee Wuribware na mō kufwiijie-o ase-ɔ kaase ane i gywii bam̄o ne baa nya mō kufwiijie-o bam̄o nkpono-r̄o-n̄e.

¹⁴ Nyiñkpase ne o gya kayē mō-r̄o aseñ se-ɔ maa taare a o sure at̄o ne ane e tōwē bo lee Wuribware a kufwiijie-o si-o si. Č̄ fa feyē ane a at̄o mō moñ de kaase. Kaseñtin̄ si o maa taare a o kōrē ane a at̄o-gyi, a lee feyē Wuribware a kufwiijie-o si dooo ne o bōrō na o taare nu amo kaase. ¹⁵ S̄es̄e ne Wuribware a kufwiijie-o te mō kakpono-r̄o-e taare a o nu at̄o mō p̄eeɛ kaase, amaa ok̄o ne mō kufwiijie-o moñ te mō-r̄o-o maa taare a o n̄u kētə ne kē bo ane a s̄es̄e-o kakpono-r̄o-o. ¹⁶ Baa kyoree abwareseñ wore-ɔ-r̄o feyē,

“Ns̄e i nyi Wuribware mfeerē,
na o taare a o ka mō aseñ?”*

* ^{2:16} Isaya 40.13 (LXX).

Amaa ane nē Wuribware a kufwiijē-o te ane-rō-o feraa, ane e taare a ane nū Kristoo mfēere.

3

Mone ma nyera Wuribware sunkpa-o

¹ Mō kosobee-anā, mō a gyē nkpeē ba mone ase mo e tōwē abwareseñ-o, moj taare sa seŋsa gywii mone feyē aneñ nē mo e sa seŋsa mō i gywii asēse ne Wuribware a kufwiijē-o bo bamō nkpono-rō-o. Mō a sa seŋsa gywii mone nee feyē mone a gyē kayē mō-rō asēse ne baa deñ kowē bamō waa Kristoo kokowebē-rō-o. ² Sanj amo mone moj taare nu abresē-rō kekaapo kaase, feyē aneñ nē keegyi kagyingyii maa taare a o gyi ateese-o. Amaa mone a taare nu atō nē a moj bo lēñ-o kaase, aneñ nē keegyi kagyingyii e taare a o nyapo-o. Haree mbeýomō gbaa mone maa taare a mon' nu abresē-rō kekaapo kaase. ³ A lee feyē mone sanj mone gya atō nē bamō ne bo moj gyē Kristoo awuye-o e waa-o se. Ketō ne mo e tōwē-o e gyē feyē kokwee na ekō bo mone mbontō-rō. Amo-o maa kaapo nee feyē mone sanj mone bo kayē mō kaase, ne mone gya kamo aseñ se aaa? ⁴ Mone-rō okō ya kosō o ye, “N gya Paol se nee,” na mō beekō asoree kigyi mō tōwe feyē, “M feraa n gya Apolos si nee.” Amo-o maa kaapo nee feyē mone gya atō nē bamō ne bo moj gyē Kristoo awuye-o gya se-o se aaa?

⁵ Mon' kee ε, nse e gyē mo, Paol? Ne nse e bee o gyē Apolos? Anē moj gyē ayaafōrē ne mone a borō anē se bo kōrē anē nyanjē Kristoo gyi-o nee eee? Wuribware e gyē ne o sa okemaa na mō kusun ne o waa o sa mō-o. ⁶ Okō i dwii atōdwii,

ne əko mə e wee se nkyu. Amosé se-ɔ Wuribware ya bø yera føyε mo, Paol, e gyε ne mo a gyε ηkpεe tøwε abwareseñ gywii mone, ne amo kamεε-rø Apolos a ba, ne ø bø kaapo mone Wuribware a aseŋkparegyi-o bweetø. Amaa Wuribware e gyε ne ø sa ne atødwii-o e kwεe danj. Wuribware e gyε ne ø sa ne mò aseŋkparegyi-o i tii si mone ηkpønø-rø.

⁷ Amosé se-ɔ, mò ne o dwii-o na mò ne ø wee se nkyu-o moj de kedabø bweetø. Amaa mò ne ø sa ne atø dwiisø amo e kwεe, ne a danj-ɔ e gyε ne o de kedabø bweetø ø kyø bamø pεee. Anen a sese-ɔ e gyε Wuribware. ⁸ Mò ne o dwii-o na mò ne ø wee se nkyu-o de kanø kɔŋkø bamø asunø-no nee. Bamø ɔkemaa e nya mò kakøka anen ne oo suŋ borø-ɔ se nee. ⁹ Anø gyε Wuribware asunøø, ne anø pεee i suŋ mò kɔdøɔ-rø. Mone du nee føyε Wuribware kɔdøɔ-ɔ.

¹⁰⁻¹¹ M beø taa føyε mone Kristoo awuye du nee føyε Wuribware løŋ-ɔ. Wuribware a sa mo kanyiasen føyε η kii ɔpwεερø brøse, ne mo a ba kanyiasen amo bø da Wuribware løŋ talii. Ne əko mə a bø pwεε bø gya talii-o si, Yeesuu Kristoo e gyε talii-o. Əko moj de kpa føyε ø pwεε Wuribware a løŋ-ɔ bø gya talii banøban se. Amaa ɔkemaa sa se anen ne o suŋ a ø sa Wuribware-ɔ, føyε anen dεe ne sese sa se ba atø ne a maa kywεε-ɔ bø pwεε løŋ bø yera talii-o si. ¹² Anen a atø mə ne a maa kywεε-ɔ gyε atanne pipee bεee afufuri bεee abu yawø leŋse. Amaa ayii na teŋperen na ketaapa e taare a a kywεε. ¹³ Saŋ kø e ba a ø bø ba ne anø pεee i ήu atetømonja ne asesø a bø pwεε-ɔ. Saŋ amo e gyε kake nsi ne Kristoo i kiŋji a ø ba-ɔ. Kake nsi amo ø ba deekpa nee ø bø kyø nyiŋkpøse kemaa

kusuŋ-no kee. ¹⁴ Keto ne nyiŋkpase a pweee-o e saŋ ke gya talii-o si, na ke moŋ kywee, amo feraa o nya mo kakaka. ¹⁵ Amaa ne deekpa-o ya kywee keto ne o pweee-o, amo feraa oo suŋ kwaa nee. Amaa mo foŋfoŋ feraa, Wuribware i lee mo. O du nee feye onyare ne mo long peee a kywee, ne o sere lee long-o-ro o kpa mo kuŋu ŋkpa-o.

¹⁶ Mon' sa a m bee taa feye mone Kristoo awuye peee du nee feye Wuribware sunkpa ne mo kufwiŋe timaa-o te-ro-o. ¹⁷ Amoſe ſe-o, ɔkemaa ne o kpa feye o nyera Wuribware sunkpa-o, Wuribware e nyera mo. A lee feye Wuribware sunkpa-o moŋ de iyisi. M bee mo e towe feye mone du nee feye Wuribware sunkpa-o.

¹⁸ Amoſe ſe-o, mone ma sa a ɔko penna mo eyee. ɔko e bo mone-ro ne o fa feye o nyi asen kaye mo-ro, amo feraa, ſeſe-o yuri eyee, na o kii feye kayaagyi-o, na o nya kii onyiasenpo kasentin si. ¹⁹ A lee feye keto ne kaye mo-ro asese ye ke gye kanyiasen-o, Wuribware feraa maa tee kemo e kanyiasen.

Feye anene ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro,

“Ne o kra boko ne bo ye bamo akato a ten-o mo katee-ro.”*

²⁰ Baa bee kyoree waa abwaresen wore-o-ro feye,

“Wuribware nyi anyiasenpo mfeere, ne o nyi feye m maa waa kotko.”*

* **3:19** Yobu 5.13.

* **3:20** Kiliŋ 94.11.

21 Emene se ne monē e kaapo monē eyee sese dimaadi si? A leē feyē kētō kēmaa gyē monē lee neē. **22** Mo, Pōol, na Apolos, na Peetroo, anē pēee i kperi monē se neē anē e waa Wuribware kusunj. Amosē-o kayē mō pēee bo-rō bō sa monē neē. Hareē monē te bēee monē i wu ooo, hareē mbeyāmō bēee kamēe-rō ooo, kētō kēmaa ne ki te-o te bō sa monē. **23** Kētō se ne a du anēj-o e gyē feyē Kristoo e bō monē, ne Wuribware mō e bō Kristoo.

4

*Anēj ne Kristoo si Wuribware ayaa-rō ayerēpo a
kii feyē bō moj nyi asej-jō*

1 Amosē se-o, anē Kristoo akōoregyipo pēee a bō Kristoo kaase-o se-o, mō e kpa a mon' fa mō, Pōol, na Apolos mfēere feyē anē e gyē Kristoo ayaafōrē ne Wuribware a lee mō akweērōtō bō kaapo-o. **2** Kētō ne kō kyō, ne ki tii si-o e gyē feyē anēj a ayaafōrē-o kaapo feyē Wuribware e taare a o kōrē bamō gyi. **3** Amaa m feraa, kanō nkēmaa ne monē bēee bōkō e tōwē mō kuñu si asej-jō a moj tiri mō bwēetō. Kasēntinj si ma gyi mō fōnfōj asej. **4** Moj nyi kētō ne ba taare a bō porō mō kēmo se-o. Amaa amo-o maa kaapo neē feyē kasēntinj ne mō a tōwē-o, a leē feyē əkō ne o gyi mō asej-jō e gyē anē nyānpe Kristoo. **5** Amosē se-o, monē ma gyi anē bēee əkō asej bu mō kēpō, na kake ne Wuribware i gyi əkēmaa asej-jō moj tēe fō. Kake nsiñ amo e gyē saj ne anē nyānpe i kinjji a o bō ba-o. Mō e gyē ne o lee kētō ne kō kwēerō kibugyii-ro-o kawu a o bō kaapo. Mō e gyē ne o lee asej-sē mfēere kawu. Ne

əko nē mō ya waa ato, Wuribware e gyē nē o kyorə mō.

⁶ Mbeyəmə, mo kosobee-anə, mo aa Apolos kenyare nē mo a bō tōwē aseñ bō kaapo mōnē, na mōn' nya lju feyə mōnē ma waa kētə nē baa kyoree waa abwareseñ wōrē-ɔ-rɔ-ɔ kyon se. Mfaanee nē mōnē əko maa kaapo mō eyee mō kosobee kō se, na o bu əko mō tosoo. ⁷ Nē ntetə gbaa e gyē nē a sa nē mōnē boko ye mōnē kyō boko? N gyē Wuribware ase nē mōnē a nya kētə kēmaa nē mōnē de-o lee aaaa? Čəj. Mō ase nē mōnē a nya kētə kēmaa nē mōnē de-o. Nē emenē se nē mōnē e kaapo mōnē eyee?

⁸ O, mo a lju feyə mo aa Apolos aseñ moŋ tiri mōnē. Nē ane e bō-rɔ ooo, ane moŋ bō-rɔ ooo, mōnē de kētə kēmaa nē mōnē e kpa-ɔ. Mōnē a kyō kii ato awuye, mōnē a kii awure Wuribware a kuwure-o-ro, amaa ane moŋ tii mōnē se. Amo-ɔ dēe a gyē kasəntij nēe, weetee mo e kpa, na ane aa mōnē nya tii abee se gyi kuwure. ⁹ A du nēe feyə mōnē a kii agyēŋkpreepo, nē Wuribware a sa nē ane nē ane gyē mō ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a sii kamee-ɔ, feyə aneñ nē Roma awuye de isoori ngyanjə kō, nē bamō nē ba lwee boŋ-nə a bō soori isoori-o-ro, bamō nē ba sa nē ba kō abee a bō mō-ɔ a sii kamee-ɔ. Nē a du feyə kaye-rɔ aseñ pēeñ na Wuribware a mbōo nē bō bō soso-ɔ te soorikpa mfeñ ba deere ane, na bō lju aneñ nē ane e waa-ɔ.

¹⁰ A bēe a du nēe feyə mōnē yē aneñ nē ane e tōwē Kristoo kuju si aseñ timaa-o, a kaapo nēe feyə ane moŋ nyi aseñ, amaa mōnē feraa mōnē nyi aseñ, nē mōnē nyi kētə kēmaa nē kē gyē Kristoo ato-ɔ wee! Ane a pōo, amaa mōnē feraa mōnē bō

leñ wee! Asesë maa bu anë, amaa mone feraa ba bu mone wee! ¹¹ Bo fo ndao a kake mo, anë i wu akon na burufo nee. Aprakëe në anë i buñ. Asesë e da anë. Anë moj de anë fñfñ elon. ¹² Anë fñfñ asaree në anë de anë i sun anë e kpa atanne anë i gyi. Asesë ya saare anë, amo anë e kore Wuribware feyë o yure bamö. Bamö e waa anë aworefø, amo anë e waa kanyite. ¹³ Asesë ya sa señsa bo kye anë, amo anë e baa anë eyee kaase anë i lee kanø. Anë a kii akpafëe asesë ase bo fo ndao a kake-o.

¹⁴ Moj kyoree ato mo bo waa mone ipeere nee. Amaa mo a waa nee a m bo yii mone se feyë mo gyi-ana në mo e kpa bamö aseñ bwëetø-ø. ¹⁵ Nyi damenanje feyë akaapopo bo mone-rø, na bo nyi aseñ bwëetø. Amaa haree mone i de akaapopo ñkpeñ ñkpeñ ne ba kaapo mone Kristoo aseñ-ø gbaa, mone moj de ase bwëetø. Kasentin si mo ya kii mone se Kristoo kokowebëe-rø nsan në mo a bo tòwe abwareseñ gywii mone-ø. ¹⁶ Amose se-ø, mo e kore mone nee feyë mon' kase mo kakyena-ø-rø. ¹⁷ Amose se-ø, mo i sun Timotii mo e kyonjwe mone. A du nee feyë mo a gyë mo gyi ne mo e kpa mo aseñ-ø Kristoo kowebëe-rø-ø, ne mo e kore mo mo i gyi. Mò e gyë ne o nyinji mone se aneñ ne n te Kristoo kakyena-ø-ø. Mo kakyena amo na kamo ne mo e kaapo asoree asoree-rø toñ kemaa-ø gyë kakonko nee.

¹⁸ Mone boñ e fa feyë ma leñ kinjji a m ba mone ase-ø se-ø. Amose-ø mone a waa akatolen. ¹⁹ Amaa anë nyarpe ya sure si, a maa kyee mo e ba mone ase. Mfeñ-ø ne mo i ñu akatolen awuye mo feyë bamö asun waasë kyø bamö aseñkparegyi

aaa. ²⁰ Mone e kpa a mon' kaapo feye mone tii Wuribware a kuwure-o si, n gyé sejsa kesa wore e gyé ne a kaapo amo, amo mone de Wuribware keyaalej mone kakyena-ro. ²¹ Amose se-o, kemó ne mone e kpa? N taa kokyokywee ba bo da mone bëee ñ kpa mone aseñ na ñ yuri eyee ba mone ase aaa?

5

Mon' gya ebaye owaapo ko lee mone asoree-o-ro

¹ Mbeyamo aseñ ko bee a bo-ro. Mo a nu feye mone asoree agyi-o-ro oko a waa abusentø ko ne bamø ne bo maa suj Wuribware-o gbaa maa waa aneñ a ato-o. Ketø ne mo e kaapo-o e gyé feye oo kpa mò seka. ² Amo e gyé aneñ feraa, emene ne mone e waa a mon' kaapo mone eyee? Ketø ne mon' waa-o e gyé feye mon' sa a ipeere nya mone, na mon' su. Mon' gya aneñ a sese ne oo waa aneñ a ato-o lee mone asoree-o-ro. ³⁻⁵ Haree mo fonyføn a moj bo mone ase-o gbaa ooo, mone aseñ bo mo kakpono-o-ro fee. N dee m bo mone ase nee, weetee ane nyanje Yeesuu kenyare-ro mo a kyø bu mò ne oo waa aneñ a ato-o kepø. Mon' gyanje, na mon' taa feye m bo mone ase. Mone ya gyanje, mon' ba ane nyanje Yeesuu Kristoo keyaalej ne mone de-o bo twé feye mone e ba aneñ a onyare-o a mon' bo waa Obënsam kesaree-ro. Mfeñ-o ne o gyi aworefø, na kake nsi ne ane nyanje i kinji a o ba-o, na o nya morowé mò kra.

⁶ Atø mo a gyé aneñ-o se-o, a moj bware feye mon' kaapo mone eyee. Abresø ya twé feye, "Yiisi kafonfwé e gyé ne o sa a bodobodoo pëee tin."

⁷ Kaase e kaapo feye oko ebaye e taare a i tii si, na

ηkee asesε bweetø waa ebøye. Amose se-ɔ, mon' gya ebøye ḥwaapø ne ɔ bo mone-ro-ɔ lee mone-ro, na mon' bee nya kyena, na bøye ko ma sa a mone pεee waa iyisi. A du nee feyε sanj ne Yudaa awuye i gyi Wuribware-a-kya-anε-yøwε a ateese-o,* ba gye ηkpεe lee yiisi pεee ne ɔ bo bamø eløn-nø-ɔ bo twεe. Na bo bo moø kasannegyii-o wø. Kristoo du nee feyε kasannegyii amo, ne ø yøwε mø eyee sa anε, ne baa moø mø. ⁸ Amose se-ɔ, anεn dεe ne Yudaa awuye i lee yiisi a bo lee bamø eløn-nø-ɔ, ne ba wø Bodobodoo-ne-yiisi-moñ-te-ro-o, anεn dεe ne anε lee kikisi na ebøye ne e ya sanj e bo anε ηkpønø-ro lee haree dødaa-ɔ bo twεe, na anε waa itimaa, na anε gyi kaseñtiŋ.

⁹ Wore ko ne mo a kyø kyørεe bo kyoŋwe mone-ɔ-ro, mo a tøwø nee feyε mone aa bamø ne bo de kakyeekpa bεee kanyarekpa bεee kipurima-o ma nare. ¹⁰ Mo a tøwø anεn-ɔ, n gyø kayø mo-ro asesε ne bo de kakyeekpa bεee kanyarekpa-ɔ, bεee ba puri-o, bεee bamø ne bamø akatø a pee atanne se-ɔ, bεee bamø ne bo de apoo-o, bεee ba sunj ikisi-o ne n de. Feyε anεn a asesε-ɔ ne n dεe n de nee-ɔ, amo feraa a tiri feyε mon' lee kayø mo-ro. ¹¹ Ketø ne mo e kpa a n tøwø-ɔ e gyø feyε mone aa mø ne ɔ tee mø eyee feyε Kristoonyi-o, ne o de kakyeekpa-ɔ, bεee o puri-o, bεee mø akatø a pee atanne se-ɔ, bεee ɔ saare asesε-ɔ, bεee ɔ gyø ɔtabweepø-ɔ, bεee apoo wuye-o bεee o sunj ikisi-o, ma kanj nare. Mone aa anεn a sesε-ɔ ma kanj kyena gyi gyare koŋko-ro gbaa. ¹² Amaa asesε ne bo moñ tii asoree-ɔ se-ɔ feraa, a moñ gye ane asoree awuye kusunj nee

* **5:7** Keleø Igyipiti 12.1-20.

feyε anε gyi bamø aseñ. Amaa bamø nε bo bo asøree-ɔ-rɔ-ɔ feraa, a gyε mone kusuŋ kyεεkyεε feyε mon' gyi bamø aseñ. ¹³ Wuribware e gyε nε o gyi bamø nε bo moŋ tii asøree awuye-o si-o aseñ. Amose se-ɔ, feyε anεñ nε baa kyørεε waa abwareseñ wøre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Mon' lee anεñ a sεsε-ɔ lεe mone-rɔ,
na bøye-ɔ teñ tεbø mone mbøntɔ-rɔ.”*

6

Kristoo awuye ma kaj taa abεε yø seŋgyikpa

¹ Aseñ kø bεε a bo-rɔ. Amø e gyε feyε mone-rɔ øko na mò bεεkø Kristoonyi ya nya aseñ, amø mone e taa aseñ-ɔ a mon' yaa øseŋgyipo nε ɔ maa suŋ Wuribware-ɔ ase, na o gyi aseñ-ɔ sa mone. Amø ipeere moŋ de mone feyε mone a waa anεñ aaa? Emene se nε mone maa sa a mone asøree awuye bøkø deerε aseñ-ɔ-rɔ? ² Mone moŋ nyi feyε san kø e ba a ɔ bo ba, na Wuribware sa mone nε mone gyε mò aseñ-ɔ kpa feyε mon' bo gyi kaye mɔ-rɔ aseñ aseñ aaa? Anεñ se-ɔ, amø mone føŋføŋ maa taare a mon' gyi nseŋgyii nε m bo mone mbøntɔ-rɔ-ɔ-ɔ-ɔ? ³ Mone moŋ nyi feyε anε Kristoo awuye i gyi Wuribware mbɔɔ aseñ aaa? Sanbøto aseñ nε a bo anε kakyena-rɔ sweere mɔ se-ɔ nε anε maa taare a anε gyi aaa? ⁴ Mone ya nya anεñ a nseŋgyi amo, emene se nε mone de mone e tweε bamø nε bo moŋ tii asøree se-ɔ akatɔ-rɔ? ⁵ Ipeere moŋ de mone aaa? Mone moŋ de onyiaseñpo kɔŋkø mone-rɔ nε ɔ taare a ɔ løŋjø nseŋgyi nε m bo mò bεεkø-ana

* ^{5:13} Mbøraa kεbøesa 22.22 (LXX).

Kristoo awuye mboŋtɔ-rɔ-ɔ ɔɔ? ⁶ Né mone e sa ne Kristoonyi e taa mò kɔsobee Kristoonyi o yaa seŋgyikpa, bamɔ nè bo mɔn gye Kristoo awuye-o ase feyε bo gyi bamɔ ase! Abaa!

⁷ Mɔn' sa a m bise mone feyε mone a tεe mone de abεe mone naa seŋgyikpa-ɔ, a maa kaapo nee feyε ɔbɔnsam a kɔ gyi mone se aaa? Fɔ kɔsobee Kristoonyi ya waa fɔ bɔyε, bεεe oo ywii fɔ atɔ, fɔ ya nyite mò, a bɔ feyε fɔ a yaa mò seŋgyikpa. ⁸ A mɔn bware feyε mone a waa bokɔ bɔyε. A mɔn bware feyε mone Kristoo awuye wɔrε wɔrε gbaa a waa abεe bɔyε, na mone i ywii abεe atɔ.

⁹⁻¹⁰ Mone mɔn nyi feyε abɔyεwaapo maa taare a bɔ tii Wuribware a kuwure-o si aaa? Mone ma kaŋ sa a ɔkɔ pennə mone asej mɔ se. Asesε suyo ne bo maa taare a bɔ tii Wuribware a kuwure-o si-o e gye bamɔ nè ba suŋ ikisi-o na bamɔ nè ba waa kanyarekpaa na kakyeekpa-ɔ, na bamɔ nè ba puri-o, na ɔnyare na mò kɔsobee ɔnyare nè ba di feyε ɔkyeɛ na ɔnyare-ɔ, na bamɔ nè ba ywii-o, na bamɔ nè bo de nyasepee-o, na bamɔ nè bo gye atabweepo-ɔ, na bamɔ nè ba saare aseɛɛ-ɔ, na apoo wuye-o. ¹¹ Nsaŋ-ɔ aneŋ dεe nè mone bokɔ dεe mone du. Amaa ane ɔnyanpε Yeesuu Kristoo kenyare-ɔ, Wuribware a kufwiijɛ-o a kpεe mone ebɔyε bo twεe, nè ɔɔ taa mone bo sa Wuribware, nè oo lee mone lee mpɔrɔ-ɔ.

Mone ɔyɔwɔrε du nεe feyε Wuribware suŋkpa-ɔ

¹² Mone bokɔ e tɔwε feyε, “Anε de kpa feyε anε waa kεtɔ kemaa nè anε e kpa-ɔ.”

To, amaa fεraa n gye kεtɔ kemaa nè mone de kpa feyε mon' waa-ɔ e gye nè kε e kya mone-ɔ

bεεε mонε bεεko-ana-rø. N yε εεε, fо i de kpa feyε fо waa kотokо, nε kεmo i de fо sε kεyaaleñ, amo feraa yωwε kεmo kωwaa. ¹³ Mонε dεε mонε e tωwε feyε, “Ateese bø-rø bø sa kame nεe, nε kame mø bø-rø bø sa ateeese.” To, amaa sanj kø e ba a o bø ba, nε Wuribware e nyera ateeese-o na kame-o mpepeyo. Kebegya kø mø sε bεe, kayowore-o mon te bø sa kakyεekpa na kanyarekpa na kipurima nee, amaa mon' sa a ane taa ane nyowore bø sun ane nyanpe, na mø-o mø deere ane nyowore sε bø teere. ¹⁴ Wuribware a ba mø kεyaaleñ bø kyiñji ane nyanpe lee lowi-ro. Aneñ se-o, aneñ dεε nε o kyiñji ane a o lee lowi-ro. ¹⁵ Mbeyomø, monε nyi feyε monε gyε Kristoo kокowεbεe-rø asesε nee. A du nee feyε monε nyowore a kii Kristoo kayowore-o kebegya dεε-o. Aneñ se-o, amo a bware feyε m ba mø kayowore nε ka gyε Kristoo a kayowore a kebegya-o dεε-o bø di opurimakyεe ase aaa? Daabii daa! A ma ba aneñ daa! ¹⁶ Monε monε nyi feyε øko nε mø aa opurimakyεe ya di, amo mø aa mø nyowore a kii kокoñkø nee eee? Aneñ nε baa kyore waa abwareseñ wore-o-rø-o feyε,

“Onyar e waaree akyeεe,
na mø aa mø ka a waa kanø kyεna kii
kокoñkø.”*

¹⁷ Amaa øko nε o tii Kristoo si-o, Kristoo na sesε amo e borø Wuribware a kufwiñe-o si na bø bø waa kanø kοñkø.

¹⁸ Amose se-o, monε ma waa kakyεekpa na kanyarekpa na kipurima. Eboye nε e kοñ i tii si

* **6:16** Kεleεkaase 2.24.

ne s̄es̄e e waa-ɔ maa waa kayowore-ɔ iyisi. Amaa m̄o ne o waa kakyeekpa na kanyarekpa-ɔ e sa ne m̄o f̄nf̄n̄f̄n̄ kayowore e waa iyisi Wuribware ase. ¹⁹ Mone moj nyi feyε mone nyowore du nee feyε Wuribware sunkpa ne Wuribware a kufwiijie timaa-o te-ro-o ooo? O te mone nkpono-r̄ a lee feyε Wuribware ase ne mone a nya m̄o lee. Kasen̄tiñ si, n gyε mone e bo mone nyowore, amaa Wuribware e bo. ²⁰ A lee feyε oo soa mone yawo leñse. Aneñ se-ɔ, mon' ba mone nyowore bo waa aneñ ne ases̄e e nya a bo nyu aneñ ne mone te-o, na bo kyor̄ Wuribware.

7

Awaareyε aseñ

¹ Mbeȳm̄o mo e kpa a n lee señbise ne mone a bise mo mone w̄ore-ɔ-r̄-ɔ kan̄. Kem̄o ne ke gye nkpe-ɔ bo lee awaareyε aseñ se. Mo e fa feyε ñnyare e moj waaree, oo waa at̄. ² Amaa a bware feyε ñnyare kemaa nya m̄o ka, na ñkyee kemaa mo nya m̄o kuri, na bo ma kyø mone-r̄ kee a mon' waa kakyeekpa na kanyarekpa na kipurima. ³ Ñnyare ma kine feyε m̄o aa m̄o ka maa di, aneñ dee ne m̄o ka mo ma kine feyε m̄o aa m̄o kuri maa di. ⁴ Ñnyare kayowore moj gye m̄o f̄nf̄n̄f̄n̄ lee nee, m̄o ka e bo kam̄o. Aneñ dee ne ñkyee kayowore moj gye m̄o f̄nf̄n̄f̄n̄ lee, m̄o kuri e bo kam̄o. ⁵ Amose se-ɔ mone ma kan̄ kine kidi kekyee na kenyare kpa mo se, amo mone a kyø gye nkpe waa kan̄ sure si feyε mone ma di, na mon' nya nya saj kafwee a mon' bo tii mone kebwarekore se feraa. Amo kam̄ee-r̄ na mone aa mone ka-ana bee di. Mone ya kyee kebee ya di mone ka-ana ase, ðbonsam e

kyo mone-rø a mon' nya waa bøye, a lee feyε mone
maa taare a mon' kra mone eyee. ⁶ Anej a atø mo
ne mo e tøwø mo i gywii mone-ø moj gyø mbraa
ne ñ ya lee Wuribware ase-ø, amaa a gyø atø ko
ne mo e sa mone kpa feyε, amo e pre mone, mon'
waa. ⁷ Kasentij si, weetee mo e kpa feyε asesø pøesø
kyøna bo yø na bo moj waaree, feyε aneñ ne mo-ø
moj waaree pøesø-ø. Amaa a maa taare a baare sa
økemaa. Wuribware a sa ane økemaa na køtø ne o
nyi ewaa bwøetø, ne ko kwøe mø bøekø lee-ro-o.

⁸ Amøsø se-ø, ñ yø bamø ne bo moj waaree-ø
na akyøe ne bo gyø akpenlekyøe-ø a bware feyε
bo ma lee waaree. ⁹ Amaa bamø e ma taare a bo
kra bamø eyee, amo feraa bo waaree. Mone ya
waaree, a bware a kyøn feyε mone a te, na mone
moj waaree, na mone sanj mone gywii feyε mon'
waaree. ¹⁰ Awaareeøpo-ø mø, n de mbraa ko a m
bo sa mone, n gyø mo ase ne ñ ya lee, amaa ane
nyanþe Kristoo ase ne ñ ya lee. Mbraa-ø e gyø feyε
økyøe ma kine mø kuri. ¹¹ Amaa mø ya kañ kine
mø kuri, ø ma kañ kpa anyare, amaa ø sa a mø aa
mø kuri a bee lønjø bamø mboñtø-rø. Anej døe ne
onyare mø ma kine mø ka.

¹² Mo-ø, n de aseñ a n tøwø gywii awaareeøpo-ø,
a moj gyø mbraa ne ñ ya lee ane nyanþe ase-ø
neø. Amø e gyø feyε, ønyare ya kii Kristoonyi, ne
mø ka moj tøe kii Kristoonyi, ne økyøe-ø ya sure
si feyε mø aa mø kyøna a bo bo yø, ø ma kañ kine
økyøe-ø. ¹³ Anej døe ne økyøe ya kii Kristoonyi
ne mø kuri moj tøe kii Kristoonyi, ne mø ya sure
si feyε mø aa mø kyøna a bo bo yø, amo feraa ø
ma kañ kine mø kuri-o. ¹⁴ Køtø se ne amo-ø gyø
aneñ-ø e gyø feyε Kristoonyi økyøe-ø a sa ne mø

kuri nē o moŋ gye Kristoonyi-o moŋ lēe o de iyisi Wuribware ase. Anēj dēe nē Kristoonyi ḷnyare-o a sa nē mō ka nē o moŋ gye Kristoonyi-o mō moŋ lēe o de iyisi Wuribware ase. N gye anēj, bamō gyi-ana de iyisi. Amaa amo-o se-o, bamō gyi-ana mon de iyisi Wuribware ase.

¹⁵ Amaa feyε ḷnyare-o bēee ḷkyee-o nē o moŋ gye Kristoonyi-o, nē mō e kpa a o yō, o sa a o nare. Anēj a asej mō ne mo e tōwē mbeyōmō-o maa ḷjure ḷko ne oo sii o te mō wōrē-o nē. A lēe feyε Wuribware a tee anē nēe feyε anē bo kyena kayeeyuri-ro. ¹⁶ Fō, ḷkyee, fo aa fō kuri e saj monē te abēe ase, fo e taare a fo tōwē feyε o kperi fō se a o kii Kristoonyi aaa? Bēee fō, ḷnyare, fo aa fō ka e moŋ brawē abēe se, fo e taare a fo kaapo feyε o kperi fō se a o kii Kristoonyi aaa?

Mon' kyena anēj nē monē dēe monē te, nē Wuribware a tee monē feyε mon' bo gya mō se-o

¹⁷ Amōse se-o, ḷ yē sēsē kyena anēj nē Wuribware a sa mō feyε o kyena-o. ḷ kyena feyε anēj ne o kyō o te, nē Wuribware a tee mō feyε o bo gya mō se-o. Mbraa mō ne mo e kaapo asōree-o pēee. ¹⁸ ḷkemaa nē baa tēj mō kōtweētu pwēe nē Wuribware a dēe tee mō-o ma lēj eyēe feyε o buj mō kōtweētu alōpanē-o se. ḷkemaa mō ne bo moŋ tēj mō kōtweētu pwēe nē Wuribware a dēe tee mō-o bēe o ma buwi kpa feyε bo tēj mō kōtweētu. ¹⁹ Hareē ba tēj fō kōtweētu bēee bo moŋ tēj ooo, a moŋ gye atō nē a tiri-o. Kētō nē ki tiri-o e gye feyε fō gya Wuribware a mbraa-o se. ²⁰ M bēe mo e tōwē anēj nē mo a tōwē-o dēe feyε ḷkemaa kyena anēj nē o dēe o te, nē Wuribware a tee mō-o. ²¹ Fō e dēe fō

gye k^{enya} nsan^{amo}, fo ma sa a aneⁿ a ato^{-o} t^{oora}a fo. Amaa fo e nya kpa fey^e fo e k^{oare} fo eyee, fo waa aneⁿ. ²² Oko ne o d^{ee} o gy^e s^{es}e k^{enya}-o sanⁿ ne oo bo kii Kristoonyi-o, a du ne^e fey^e m^o a bo kii ane nyanje^p Kristoo ogyi-o, a lee^e fey^e oo nya m^o eyee lee eb^{oye}-r^o. Aneⁿ d^{ee} ne m^o ne o gy^e kay^e m^o-r^o ogyi-o sanⁿ ne oo bo kii Kristoonyi-o ma lee^e t^{ow}e fey^e o gy^e ogyi, a lee^e fey^e ane nyanje^p a tee^e m^o fey^e o bo kii m^o k^{enya}. ²³ A lee^e fey^e Kristoo a s^{oo} m^{one} p^{ee}e yawo le^len^{le}ns^e, ne m^{one} a kii m^o anya. Amose^{-o} m^{one} ma lee^e kii s^{es}e dimaadi anya. ²⁴ Amose^e se^{-o}, mo k^{osobee}-ana, mon' sa a okemaa ky^ena aneⁿ ne o kyo o d^{ee} o te, ne Wuribware^e a tee^e m^o-o.

Awaarey^e aseⁿ nkyase

²⁵ Mbey^{om} mo i lee m^{one} sejbise bo lee m^{br}egyii si kan^o. Moⁿ de mbraa bo lee aneⁿ a aseⁿ mo se bo lee ane nyanje^p Kristoo ase^e, amaa mo e t^{ow}e amo se aseⁿ timaa a n gywii m^{one}. Mo a gy^e oko ne ane nyanje^p a yure-o si-o, m^{one} e taare^e a mon' k^{oare} mo gyi, ma penn^e oko. ²⁶ Mo e k^{oare} mo i gyi fey^e a bware sa s^{es}e fey^e o ky^ena aneⁿ na o ma waaree^e, a lee^e fey^e mbey^{om} ane i nu aseⁿ bw^{ee}t^o kay^e m^o-r^o. ²⁷ Onyar^e i de ka, o ma kan^l kine m^o, amaa onyar^e e moⁿ tee waaree^e, o ma lee buwi kpa ka. ²⁸ Onyar^e ya waaree^e, o moⁿ waa b^{oye} nee^e. Kabregyii mo ya waaree^e, o moⁿ waa b^{oye}. Amaa mo e kpa nee^e fey^e aseⁿ ne bam^o ne ba waaree^{-o} i nu-o, m^{one} ma nu amo.

²⁹ Mo k^{osobee}-ana, ket^o ne mo e kaapo^{-o} e gy^e fey^e sanⁿ moⁿ lee o kyo na kay^e gy^e kee. Lee mbey^{om} bo yo, anyare waareepo ky^ena fey^e bam^o a moⁿ de aka^{-o}. ³⁰ Sunle-ana ky^ena fey^e

bamø akatø a gyi-o. Bamø nø bamø akatø a gyi-o kyøna feyø bamø kakyøna-rø a mønø bø køneø-ø. Bamø nø baa søø atetømonjta-ø kyøna feyø n gyø bamø ø bø atetømonjta nø baa søø-ø. ³¹ Bamø nø bø gye ayawogyipo-ø kyøna feyø bamø atetømonjta a mønø tiri-o. Køtø sø nø mø a tøwø amoø-ø pøeeø-ø ø gyø feyø aneø nø kayø mø du mbeyømø-ø ka kyoø ka yø nøø. ³² Mø ø kpa feyø mon' lee møne eyøø lee aseø-nø. Mbeyømø ønyare nø ø mønø tøø waareøø-ø, anø nyønøø a asunø-o tiri mø, nø ø leø eyøø feyø ø waa køtø nø ki i gyi anø nyønøø akatø-ø. ³³ Amaa ønyare nø øø waareøø-ø de mø eyøø ø biri kayø mø-rø atetømonjta nøø, nø ø leø eyøø ø waa mø ka na mø akatø gyi. ³⁴ Amøsø sø-ø, ø kpa a ø ba akatø anyø bø deøere prøntøwa-rø. Økyøø nø ø mønø waareøø-ø bøee kabregyii nø ø mønø waareøø-ø, anø nyønøø aseø tiri mø, nø øø taa mø kakponø pøee na mø kayøwøre pøee sa anø nyønøø. Amaa økyøø waareøøpø feraa, kayø mø-rø atetømonjta aseø tiri mø, nø ø leø eyøø a ø waa mø kuri na mø akatø gyi.

³⁵ N gyø sa nø mo ø tøwø amoø-ø na møne kakyøna-rø waa leø sa møne. Amaa mø ø kpa møne kødamønøø nøø. Køtø nø mø ø kpa-ø pøee ø gyø feyø mon' waa atø nø a bware-o, na mon' taa møne økøponø pøee bø suø anø nyønøø.

³⁶ Feøø ønyare nø baa kørø økyøø sa mø-ø feraa, mø ø ma taare a ø kra mø eyøø, nø økyøø-ø ø kpa a ø danø kyoø awaareyøø se feraa, amoø feraa, ønyare-ø waareøø økyøø-ø. Amø-ø mønø gyø bøyø. ³⁷ Nkee feraa bamø ya kørø økyøø sa ønyare, nø ønyare-ø ya waa mø mføøre feyø ø maa waareøø økyøø-ø, økø ø ma yørø mø feyø ø taa økyøø-ø, nø mø ø taare a

ɔ kra mò eyee, nè mò ya tawé feyε ɔ maa waaree, amo feraa ɔ waa ato. ³⁸ Amose se-o, okemaa nè oo waaree-o a waa ato. Amaa ɔkɔ nè ɔ moŋ waaree-o a waa ato kyon ɔkɔ nè oo waaree-o.

³⁹ Mbeyomø ɔkyee nè oo waaree-o moŋ bo mò eyee na mò kuri sanj o te. Amaa mò kuri ya wu feraa, o de kpa feyε ɔ bee waaree ɔkɔ nè ɔ kpa-o. Amaa a tiri feyε Kristoonyi nè ɔ waaree. ⁴⁰ Amaa mo e kɔrɛ a n gyi feyε mò ya kyena na ɔ moŋ lɛɛ waaree pεee, nè mò akato i gyi bwεetɔ. Anen nè m feraa mo e fa-o née. Ne n yi feyε Wuribware a kufwiini-e-o e gye nè oo sa mo anen a mfεere-o.

8

Bo lee ateese bεee mbo nè ba mɔɔ ba sa ikisi-o

¹ Mbeyomø mo i lee monε sejbise nè monε a bise bo lee ateese bεee mbo nè ba mɔɔ ba sa ikisi-o kano. Monε e tawé feyε monε nyi aseñ, nè monε pεee nyi feyε kisi moŋ gye sεyε. Mbeyomø, fo i de kanyiasen wɔrε, a moŋ kyo, a lee feyε kanyiasen e sa nε sεsε e kaapo mò eyee. Amaa fo e kpa fo bεekø Kristoonyi aseñ feraa, fo e kya mò-rɔ na ɔ waa lεn mò kɔkɔregyi-ro. ² Amose se-o, ɔkɔ e fa feyε o nyi kotokø, amo feraa ketɔ nè o nyi-o wɔrε moŋ kyo. ³ Amaa sεsε e kpa Wuribware aseñ, Wuribware e taa mò feyε ɔ gyε mò sεsε née.

⁴ To, bo lee mbo nè ba mɔɔ ba sa ikisi-o aseñ. Anen pεee nyi feyε ketɔ nè ba tee feyε ikisi-o moŋ de keyaalen kaye mɔ-rɔ, a lee feyε bo moŋ kεe, nè anen nyi feyε Wuribware feraa ɔ gyε ɔkɔŋkɔ kpeñ née. ⁵ A gyε kaseñtiñ feyε ato bwεetɔ bo-rɔ nè aseñ e tee feyε ikisi, nè ba tee anen a ato-o feyε bamø nyanje,

ne ba suŋ emo feyε emo a gyε Wuribware fɔŋfɔŋ-ɔ. Aneŋ a ikisi mɔ, bɔ yε amo akɔ bɔ swεere mɔ se, ne akɔ mɔ bɔ soso. ⁶ Amaa anε Kristoo awuye feraa, anε ase, anε se Wuribware gyε ɔkoŋkɔ kpeŋ nee, mò wɔrε ne anε i suŋ, anε maa suŋ ikisi. Wuribware e gyε ne oo tweε kεtɔ kemaa, ne anε bɔ-rɔ sa mò. Ne anε de nyanŋε koŋkɔ, mò e gyε Yeesuu Kristoo. Mò se ne Wuribware a bɔrɔ bɔ tweε kεtɔ kemaa, ne anε ŋkpa a leε mò ase.

⁷ Amaa n gyε ɔkemaa e gye ne o nyi amo-ɔ pεεε. Asεε kɔ a suŋ ikisi kyee, ne mbεyɔmɔ dεε ne baa yɔwε emo kusunj. Aneŋ a asεε-ɔ ya gyi ikisi si ateese, bɔ saŋ ba fa amo mfεerε nee feyε ikisi si ateese nee. Amoŋ se-ɔ, amo bamɔ iduŋ e tεŋŋε bamɔ, na bamɔ ŋkponɔ-rɔ waa iyisi. ⁸ Mbembeyɔmɔ Wuribware moŋ tɔwε feyε anε gyi ateese kɔ na a nya gyi mò akatɔ. Anε e moŋ gyi, anε sεyε moŋ fo, ne anε ya gyi mɔ nee aaa, anε maa nya sεyε Wuribware akatɔ-rɔ. ⁹ Amaa kεtɔ ne mo e tɔwε-ɔ e gyε feyε, hareŋ gbaa moŋε ya tɔwε feyε moŋε de kpa feyε moŋ' gyi ikisi si ateese a leε feyε ikisi moŋ gye sεyε, moŋ' deerε neenεε, a leε feyε moŋε ya gyi, a taare a sa a ɔkɔ ne mò kokɔɔregyi moŋ kyo-ɔ gyi, na o leε o waa ebɔyε. ¹⁰ Feyε ɔkɔ ne mò mfεerε maa krεε ikyurowi-o ya ŋu feyε fo ne fo ye fo de kanyiasen-ɔ te kisi ase fo i gyi ateese, amo fo moŋ nyi feyε a waa mò wɔrε a o tii fo se a moŋ' dee gyi ikisi si ateese aaa? ¹¹ Mfaanεε a kanyiasen mɔ ne fo ye fo de-o e sa a fo bεekɔ ne mò kokɔɔre Kristoo gyi-o moŋ bo lεŋ-ɔ yɔwε mò kokɔɔre Kristoo gyi bεε ya suŋ ikisi. Fo moŋ nyi feyε Kristoo a kperi fo aa mò pεεε se wu, ne bo leε anεŋ ne fo e waa-ɔ se, fo e kpa feyε fo

bεεkø lwee aworefø dækpa-rø aaa? **12** Møne e waa anεŋ, amo-ø a kaapo nεe feyε møne e waa møne bεεkø-ana Kristoo awuye ebøye nεe. Nε møne bεe møne e sa nε bamø nε bamø køkøɔregyi moŋ kyo-ø a køkøɔregyi-o tεŋ se. Møne ya waa møne kɔsɔbεε-ana ebøye anεŋ-ø, kεtø e kaapo nεe feyε møne e waa Kristoo gbaa ebøye nεe. **13** Amøse se-ø, kεtø nε mo e tøwø-ø e gyø feyε kεtø nε mo i gyi-o e sa a mo bεεkø Kristoonyi waa ebøye, amo feraa, ma lee wø kiyee pεεε. Mo ya waa amo-ø, mo e sa a mo bεεkø Kristoonyi waa bøye.

9

Kristoo ayaa-rø ayerepo de kpa feyε bo kørø ateese

1-3 To, bo lee ateese aseŋ se bεe. Møne-rø bøkø maa bu mo feyε n gyø Yeesuu ayaa-rø ayerepo-ø øko, nε bo yε a moŋ bware feyε mo a nya ateese na nkyu bo lee anεŋ a kusunj-o si-o. Mo i bise møne feyε moŋ de kpa feyε η waa kεtø kεmaa aaa? A gyø kayeba feyε n gyø anε nyaŋpø Yeesuu a ayaa-rø ayerepo-ø øko aaa? Daabii! Kεtø nε kε e kaapo feyε n gyø-ø e gyø feyε mo a ba mo fønføn akatø anyø bo ηu mø. Nε kεtø nε kø kyo-ø e gyø feyε mo fønføn a ba møne ase bo kaapo møne abwareṣen, nε møne a kørø amo gyi. Amøse-ø, haree bøkø e ma kørø a bo gyi feyε n gyø Yeesuu a ayaa-rø ayerepo-ø øko, møne bweetø feraa, møne e kørø mo a mon' gyi, bεεε? Amøse se-ø, øko ya gyiiri mo aseŋ mø iki, anεŋ nε mo e bεŋjaa mø. **4** Nε m bεe mo e bεŋjaa anεŋ a aseſe-ø feyε anε ya waa ayaa-rø ayerepo a kusunj amo, mo aa mo narεbεεpo Bar-Nabas de kpa feyε anε nya ateese na nkyu lee anε kusunj

amo nē anē i sun̄-o si. ⁵ Nē anē bēe anē de kpa feyε anē ɔkemaa waareē ɔkyee nē o gyε Kristoonyi-o, na mō e yō kpa na mō aa mō ka yō, feyε anē nē anē nyānþe Yeesuu a ayaa-rō ayereþo nē baa san̄-o boko na Yeesuu mō tire-ana na Peetroo e waa-ø. ⁶ Bεεe mōne e kaapo nēe feyε mo aa Bar-Nabas wōrē feraa e gyε nē anē waa kusuŋ bo sōo anē ateese aaa?

⁷ N taa soogyaanyi aseñ bo kaapo mōne ε. Soogyaanyi e gyε nē o ka mō fōnfōñ ateese kōkō aaa? Bεεe n gyε anē dēe nē ɔdēapō i gyi ateese nē o nya a o lee mō ndōo-rō-ø akō aaa? Bεεe n gyε anē nē ɛnaate ɔdeereresepō i nuu kenyapo nē o nya a o lee mō ɛnaatē-ø ase-ø kōkō aaa?

⁸ Kayε-rō atō nē mo a tōwē bo kaapo mōne-ø nēe. Amaa Wuribware a mbraa-ø gbaa a tōwē anē dēe. ⁹ Feyε anē nē Wuribware a tōwē gywii anē ɔdēdaapo Mosis feyε o kaapo anē-ø, o yε,

“Fō i de naate fo i kyikye yaabrama se fo i lee
ayaabramaagyi-o,
fo ma kañ ɻure mō kanə se, na o ma nya amo
akō wo.”*

Amō ɛnaatē aseñ dooo nē Wuribware e tōwē-ø ooo? ¹⁰ Mo a tōwē amo-ø, n gyε anē nē o de aaa? Kasen̄tij si anē dimaadi nē o kyoree amo-ø sa, feyε ɔkō nē o bañjε iferi-o na ɔkō mō nē o forowē abwaye-o pεee i sun̄ ba kpa bamō ateese lee kōdōo amo-rō a bo gyi nēe. ¹¹ Anē asun̄ e gyε feyε anē dwii atōdwii waa mōne-rō, abwareseñ kōtōwē-ø aseñ nē n de-o. Feyε anē nē ɔdēapō i gyi mō

* **9:9** Mbura kebeesa 25.4.

kodəə-rə ateese nə əə nya-ə akə-ə, anə ya kaapo mone abwareşen, nə anə ya kore ateese na anə gyi, amo-ə e kaapo nəe feyə kətə nə anə e kore-ə kyo bweetə aaa?

12 Boko i de kpa feyə bo kərə anəj a atə-ə lee mone ase, amo feraa, anə nə anə gyə Yeesuu a aya-a-rə ayerepo-ə de kpa bweetə anə kyoŋ bamə. Amaa anə moŋ gya amo se. Kətə nə anə e kpa-ə e gyə feyə a bware sa anə feyə anə gyi aworefə, na kətəkə ma nya taare kun Kristoo kuŋu si aseŋ timaa-o kətəwə, na a nya yə akatə-rə. **13** M bęe taa Wuribware kusun aseŋ bo kaapo mone. Wuribware aləŋŋəpo e waa bamə kusun ləŋŋəkpa nə o bo Wuribware sunkpa-ə. Nə bo lee anəj se-ə, aseše ya baa mbo bęee ateese a bo bo ləŋŋə Wuribware, aləŋŋəpo amo e nya ayee na ateese amo ako a bo gyi.* **14** Anəj dəe nə anə nyarə a sa mbraa feyə bamə nə ba təwə Yeesuu Kristoo kuŋu si aseŋ timaa-o nya bamə ateese gyisə lee anəj a kusun-o-ro.

15 Amaa m bęe mo e təwə-rə, m feraa mo a ba mone ase-ə, moŋ nya mo ateese na nkyu nə weetee n de kpa feyə ŋ nya-ə lee mone ase. Amaa mone ma fa feyə mo a kyoree amo-ə nəe na ŋkee ŋ nya kərə kətəkə mone ase. Mo ya wu, a bo feyə mo a waa anəj. Mo ya waa anəj, amo feraa ma lee taare a ŋ kaapo mo eyee feyə mo i sun mo e sa mone na m ma kərə seye. **16** Mo aseŋ timaa-o kətəwə-ə maa kaapo mo nəe feyə ŋ kaapo mo eyee, a lee feyə Kristoo e gyə nə o yere mo feyə n təwə aseŋ timaa-o. Mo ya yəwə, o gyiiri mo kesebo.

* **9:13** Kołəŋŋə mbraa 6.16, 26; Mbria kębeesa 18.1.

17 Mo ya waa anen a kusunij-o, na əko mon yere mofeyε nη waa, amoferaa moē nya kakɔka. Amaa Wuribwareɛ ya taa kusunij mω waa moasaree-rɔ, amoferaa moē waa kusunij amon nɔ sa mofeyε nη waa-ɔ dooo neee. **18** Amose se-ɔ, ntetɔ e gye mokakɔka kayɛ mω-rɔ mfee? Mo kakɔka e gye feyε n de kpa feyε n de asen timaa-o moē sa əkemaa na ma kɔoreɛ bamo seyε. Amaa haree moa de kpa feyε n kɔoreɛ ateese leeɛ əko asegbaa ooo, mo-ɔ ma kɔreɛ.

19 Nem bee n de kpa feyε n kine boko nnɔ kegyaseɛ, amaa moē waa moeyee feyε moa gye əkemaa kenya-ɔ, na nη nya taareɛ sa a asese bwetɔ kii Kristoo awuye. **20** Mo ya yɔ Yudaa awuye aseɛ, n te feyε Yudaanyi-o na nη nya nya Yudaa awuye. Amaa feraa hareee mon nen gye Yudaanyi-o, moa mon leen gya bamo mbraa nebo gya se-ɔ seɛ, nehareee moa kii Kristoonyi gbaa ooo, moya yɔ bamo aseɛ, moē taa moeyee bo waa mbraa amokaase neee a nη nya nya bamo. **21** Anen dee nemo e kpa a nη nya bamo nebo mon gye Yudaa awuye-o, amoɔ, moya yɔ bamo aseɛ, moē kyɛna neee feyε bamo-ɔ, na ma gya Yudaa awuye mbraa-ɔ seɛ. Amo-ɔ e kaapon neee feyε moa kye Wuribwareɛ a mbraa-ɔ nɔ? Daabii, n gye anen neee. N gya Kristoo mbraa seneee. **22** Feyε asese ko ya kɔreɛ Kristoo gyi, nebo leeɛ bamo kɔkoɔregyi-o a mon kyu-ɔ se-ɔ, neba kisi kigyi ateese ko, mferaa, moya yɔ bamo aseɛ, ma gyi ateese kemaa neba kisi kigyi-o. Amo katinɛ gye feyε asese kemaa nemo e to-ɔ, amomo i kii neee feyε bamo, na nη nya ba ekpa eworeɛ eworeɛ bo sa a Wuribwareɛ morowɛ bamo boko. **23** Mfaanee nemo e waa, nemo e nya moē towɛ asen timaa-o, na mo-ɔ moē nya amose ηyure.

24 M bęe taa kayę mə-rə atə bə kaapo mone. Asęse bwęetə e sere enaŋ, amaa əkönkə wore e gyę ne o gyi si. Amosę se-ɔ, mo e təwə mo i gywii mone feyę mon' ŋwεenəŋ anęn ne mone e nya a mon' gyi si nya kętannebu-o. **25** Okemaa nę o ŋwεenəŋ-ɔ e kya se o ŋwεenəŋ kake kemaa nee, na o taare kra mò eyee kętə kemaa-rə. Kętannebu nę əko nę o ŋwεenəŋ a o gyi si-o e nya-ɔ e gyę atə kə nę bə de aferaa ba lo ba bəo kuriikurii feyę kuwurepa-ɔ bo de ba kyęna mò kuŋu si-o. Amaa mone feraa mone sere mone e kpa kuwurepa nę kę bə Wuribware se, nę kę maa nyera-ɔ nee. **26-27** Amosę se-ɔ, n gyę sa nę n sere kwaa. M bęe taa feyę n du nee feyę əko nę o da akunjtıŋ-o, amaa n gyę afwii nę mo e da. Mo e da mo fəŋfəŋ kayowore nee, na n taare ŋu kętə nę kę bə mo kakpono-rə-ɔ. N gyę anęn, mo nę mo e təwə aseŋ timaa-o mo i gywii bokə-ɔ moŋ fo feyę ŋ nya kętannebu Wuribware se.

10

Kętə se nę anę yowę ikisi kusuij-o

1 Mo kosołbeε-anə, mo e kpa a mon' nyiŋji kętə nę kaa waa Yudaa awuye adędaapo-ɔ saŋ nę bəgya Mosis si-o, na anęn ne Wuribware a kuŋ bamə-ɔ, na anęn ne oo gyiiri bamə kęsəbə bə lęe bamə ebɔyę se-ɔ se. Wuribware kowore a ba kaase bə kuŋ bamə, ne kaa gyę bamə ŋkpęe kimukee-ro mfeŋ saŋ kemaa. Ne kaa bęe gyę bamə ŋkpęe, ne baa taare təŋ ɔpoo Pipee-o-ro swęere woresę se.* **2** Kętə nę kaa waa bamə kowore-ɔ kaase na ɔpoo-ɔ-rə du nee feyę bamə a bə bamə

* **10:1** Kelę Igyipiti 14.21-22.

asuu-o, nē asuu kēbō mō e kaapo feyε bōgya Mosis si. ³ Bamō pεee a gyi ateeese nē aa lēe Wuribware se ba-rɔ-ɔ.* ⁴ Bamō pεee a nuu nkyu nē η ya lēe kefore-rɔtɔn kemaa nē baa yɔ-ɔ. Kaseñtiŋ si, n gyε kefore-ɔ ya sa bamō nkyu, amaa Kristoo fɔñfɔñ.* ⁵ Amaa amo-ɔ pεee gbaa, Wuribware akatō moŋ gyi bamō bwεetō se, amoſe se-ɔ nē bamō ɔkemaa a wu kpa-rɔ lēe kimukee kuŋu mō ya kya nnɔŋ a kuŋu-o si. ⁶ Mbeyəmō kētō nē kaa waa bamō-ɔ i yii anē se feyε anē ma kpa atō nē a moŋ bō daŋ-ɔ, ⁷ na anē ma suŋ ikisi feyε bamō-ɔ. Kake ŋkō nē baa seri kisi atō kō nē a du feyε kakpeñnyaree-ɔ, nē baa suŋ amo. Feyε anē nē baa kyorεe abwareſen wɔrε-ɔ-rɔ-ɔ.

“Nē baa kyεna gyi, nē baa nuu,
nē ŋkee baa kɔsq ba kyaa ba sa kisi-o,
na ba soori ba gyi bamō akatō.”*

⁸ Bεe, anē ma waa kakyεekpa na kanyarékpa feyε anē nē Isireelii awuye amo a waa-ɔ. Bamō a waa anē a atō-ɔ se-ɔ, bamō ŋkpεŋ adunyɔ na nsa a wu kake kɔŋkō.* ⁹ Anē ma tɔwε feyε Wuribware moŋ bware, feyε anē nē bamō bōkō a waa, nē Wuribware a suŋ awɔ bō duŋwi duŋwi bamō mɔɔ-ɔ.* ¹⁰ Anē bεe anē ma kaŋ tεe feyε anē nē bamō bōkō a waa nē Wuribware a suŋ mō mbɔɔ-ɔ ɔkō feyε ɔɔ bō mōbamō-ɔ.

* **10:3** Kεleɛ Igyipiti 16.13-35. * **10:4** Kεleɛ Igyipiti 17.1-7;
Anyare kεkarε 20.1-13. * **10:7** Kεleɛ Igyipiti 32.6. * **10:8**
Anyare kεkarε 25.1-9. * **10:9** Anyare kεkarε 21.5-6.

11 Amo p̄eeε n̄e aa waa bamō-ɔ n̄e Mosis a kyōrεε waa abwareṣen wōrē-ɔ-r̄o na anē n̄e anē te mbeyəmō-ɔ ma l̄ee waa anēj a ebōyē-ɔ. Bō l̄ee feyε anē te mbeyəmō a kayē mō n̄e ka kpa a ka gye k̄ee-ɔ-r̄o. **12** Amōsē se-ɔ, mō n̄e ɔ fa feyε ɔ yere kenkej-o, na ɔ maa waa bōyē-ɔ, sa s̄e na ɔ ma nya lwee kōwaa ebōyē-r̄o. **13** Saŋ k̄emaa n̄e ḥbōnsam e kyō mōnē-r̄o a ɔ k̄ee-ɔ b̄eeε asej ya tō mōnē, mōn' nyiñjī si feyε anēj a atō-ɔ e tō s̄es̄e saŋ k̄emaa. Amaa Wuribwarē maa lanj̄e mō kanō. O maa sure asej n̄e a kyō mōnē, n̄e mōnē maa taare a mōn' l̄ee amo-r̄o-ɔ tō mōnē. Wuribwarē e kaapo mōnē kpa n̄e mōnē e bōr̄o se a mōn' bō l̄ee amo-r̄o-ɔ. Mfaanee n̄e mōnē e taare a mōn' nya kanyite awōrefōo-r̄o.

14 Amōsē se-ɔ, mō ak̄osob̄ee timaa, mōn' yōwē ikisi kusun. **15** N̄ nyi feyε mōnē nyi asej, amōsē se-ɔ mōn' deere ketō n̄e mo a tōwē-ɔ-r̄o sa mōnē eyē. **16** Anē Kristoo awuye ya gyanj̄e feyε anē gyi ateese n̄e ba gyi ba nyiñjī anē nyānj̄e na mō lowi-o, anē e taa kōtōrenkyu na nta n̄ee, n̄e anē e sa Wuribwarē aŋse anē e wee se. N̄e anē ya nuu k̄emo-r̄o, aa waa n̄e feyε anē p̄eeε i nuu Kristoo mbogya-ɔ. Anē d̄eε n̄e anē ya ke bodobodoo-ro anē i gyi, n̄e a du feyε anē p̄eeε i gyi Kristoo koyōwōregyi-o. **17** A l̄ee feyε bodobodoo koŋkō kpen e bō-r̄o n̄e anē p̄eeε i ke-ro ngyingyii ngyingyii anē e wo. Amo-ɔ e kaapo nee feyε, haree anē e kyō bweet̄o nee ooo, anē mō anē de kanō koŋkō.

18 Mōn' sa a a taa Isireelii awuye bō tōwē asej. Bamō ya mōa kabō bō l̄anj̄o Wuribwarē, n̄e baa wo kiyee-o, a kaapo nee feyε bamō p̄eeε e waa kanō ba suŋ Wuribwarē. Anēj-ɔ e kaapo nee feyε bamō aa bamō kōsob̄ee-ana na Wuribwarē de

kanə koŋkə nəe. ¹⁹ Mbeyəmə, mone Kristoo awuye ya wə kiyee nə baa məa sa kisi-o, a moŋ bware. Mo kɔtəwə anen-j-ə e kaapo feyε ateese bεεε mbo ne ba məa ba sa kisi-o de tōnə aaa? Nə m bεe mo e kaapo feyε kisi de keyaaleŋ bεεε kə kəe aaa? ²⁰ Daabii! Kətə nə mo e kaapo-j-ə e gye feyε n gye Wuribware bεεε ikisi nə ikisi asunpo e məa anen a mbo-j-ə ba sa. Ba fa feyε ba sun ikisi kaseñtiŋ si nee. Amaa Ḍbənsam na mə kamεε-rə awuye nə ba sun. Mbeyəmə ma kpa feyε mon' kii Ḍbənsam asunpo. ²¹ Mone maa taare a mon' nuu ane nyāŋpε Yeesuu a nta-j-ə na mon' bee nuu Ḍbənsam a nta-j-ə. Mone maa taare a mon' gyi ane nyāŋpε a ateese-o na mon' bee gyi Ḍbənsam lee-o. ²² Mone ya waa anen, mone e sa a ane nyāŋpε duŋ fwii mone se. Mone bo lenj mone kyə mə aaa?

²³ Amaa mone bokə e təwə feyε, “Anə de kpa feyε ane gyi ateese kemaa.” To, a gye kaseñtiŋ, amaa n gye ateese kemaa kigyi e bo dan, n gye ateese kemaa kigyi mə e gye nə kə e kya bokə-rə. ²⁴ Okə ma kanj waa kətə nə kə bo dan sa mə wore-j-ə. Okemaa lenj eyee waa kətə nə kə e kya mə bεekə-rə-j-ə. ²⁵ To, mone de kpa feyε mon' səə kiyee nə ba fe kegya-rə-j-ə. Haree atə mə aseŋ e təraa mone gbaa ooo, mone ma kanj bise mfəŋ nə kiyee amo a lee ba-j-ə. ²⁶ A lee feyε baa kyoree abwareseŋ wore-j-ə-rə feyε,

“Swēerə mə nə o da-j-ə, na mə kətə kemaa mə,
Wuribware e bo.”*

²⁷ Fejε sesə nə o moŋ gye Kristoonyi-o ya nyinjji

* **10:26** Kilin 24.1.

fo ateese, n̄e fo e kpa a fo ya gyi, amo feraa gyi k̄t̄o kemaa n̄e oo nyinjji fo a fo bo gyi-o. Haree mfen ne ateese amo a lee-o aseñ e t̄ora fo gbaa ooo, fo ma kañ bise mfen ne ateese amo a lee-o. ²⁸ Amaa ñko ya t̄ow̄ gywii fo feyε, “Kisi si ateese n̄ee,” amo feraa fo ma kañ gyi amo. ²⁹ N gyε mone kuñu si n̄e mo e t̄ow̄ amo-o. Amaa sesε ne ña t̄ow̄ gywii mone feyε kisi si ateese n̄ee-o se ne mo e t̄ow̄ aneñ. Fo ya gyi, fo e taare a fo sa a o lwee ebaye-ro. Mone ñko e t̄ow̄ feyε, “Mo i de kpa feyε n gyi k̄t̄o kemaa, n̄e ñkee ntet̄o se ne ñko e t̄ow̄ amo aseñ ne a tiri mo?” ³⁰ Ñko bee ñ t̄ow̄ feyε, “Mo ya sa Wuribware anse wee ateese ne mo i gyi-o si, ne ñkee emene se ne ñko ya poro mo amo kigyi si, ne a tiri mo?”

³¹ Mo i lee amo-o kan̄ feyε k̄t̄o kemaa ne fo e waa-o, haree fo i gyi n̄ee beeε fo i nuu nee beeε k̄t̄o kemaa n̄ee ooo, waa na aseε nya kyoro Wuribware. ³² Amaa fo ma kañ waa k̄t̄o ne ke e sa a Yudaa awuye beeε bam̄o ne bo moñ gyε-o beeε Wuribware asoree awuye iduñ fwii fo se-o. ³³ Mon' kase mo kakyena-o-ro. Ma kpa k̄t̄o ne ke e kya mo wore-ro-o, amaa mo e leñ eyee mo e kpa a aseε akat̄o gyi k̄t̄o kemaa ne mo e waa-o se nee, na Wuribware morow̄e bam̄o.

11

¹ Amose se-o mon' kase mo-ro feyε aneñ dεe ne mo e kase Kristoo-ro-o.

Aneñ ne akyee waa san ne ba waa asoree-o

² Mone a waa ato feyε mone a nyinjji aneñ ne mo kakyena-ro du-o si, ne mone a gya abwareseñ kekaapo ne mo a kaapo mone-o se. ³ To, mbeyəmə

bo lee akyee kuju si aseñ ne mo e kpa a mon' nu kaase feye, akyee kuju e gye onyare, ne onyare kemaa kuju gye Kristoo, ne Kristoo kuju gye Wuribware. ⁴ Amose-o onyare kemaa ne o kore kebwarekore beee o tawé keta ne Wuribware a lee bo kaapo mo-o, ne o de ato buj mo fonyonkuju si-o de ipeere o mao mò eyee nee. ⁵ Ne akyee kemaa mo ne o kore kebwarekore beee o tawé keta ne Wuribware a lee bo kaapo mo-o, ne seye mon buj mò kuju si-o de ipeere o mao mò eyee nee. Mò ya waa amo-o, a kaapo nee feye akyee ne oo see mò ipwii preee bo tweé-o bo mò. ⁶ Mò e ma buj mò kuju si, mon' sa a bo see mò ipwii. Amaa amo a gye apeeresen sa akyee feye o see mò ipwii-o si-o, mon' sa a o buj mò kuju si.

⁷ Keta se ne onyare ma buj mò kuju si-o e gye feye Wuribware a tweé mò nee feye aneñ ne mò fonyon du-o dëe, na bo borø mò se bo ñu Wuribware a kedabé-o. Amaa akyee ne ba borø se a bo bo ñu onyare-o kedabé. ⁸ A mon gye feye akyee ne Wuribware a bo tweé onyare, amaa onyare gyenkprees-e-o kibowii ne Wuribware a bo tweé akyee gyenkprees-e-o. ⁹ A bee a mon gye feye akyee se ne Wuribware a tweé onyare. Amaa onyare se ne oo tweé akyee. ¹⁰ Amo katin e gye feye akyee buj mò kuju si, na a kaapo feye mò kuri de mò se keyaaleñ, na a kaapo feye o bonyaa Wuribware mbao. ¹¹ Amaa a mon gye ane nyanye kepre nee feye onyare te na akyee mon bo mò ase. Aneñ dëe a mon gye mò kepre nee feye akyee i te na onyare mon bo mò ase. Amo-o dëe a du mfaanee nee, weetee kenana i muri. ¹² Keta ne mo e tawé-o e gye feye akyee a lee onyare kayowore-ro nee, amaa

ɔkyee e gye ne o kowé ɔnyare. Ne Wuribware e sa bamó péesé nkpa.

¹³ Mone fɔñfɔñ a deere-o, a bware feyε ɔkyee kore kebwarekore, na o moñ taa seye bo boñ mò kuñu si aaa? ¹⁴⁻¹⁵ A moñ gye kaseñtiñ feyε aseñ ne bo boñ toñ kemaa-o e tɔwε feyε a gye ipeere bo sa ɔnyare feyε mo a de ipwii sɔswεe aaa? Amaa ɔkyee i de ipwii sɔswεe, a sa ne o waa dañ, n gye aneñ nee eee? Wuribware a sa ɔkyee ipwii nee feyε i kii mò kyiimu. ¹⁶ Amaa øko e kpa a o gyiiri amo-o ikii feraa, mo e beñjaa sese-o feyε akyee kibun anu si-o gye ane ananato nee, ne Wuribware asoree awuye gya se.

*Ane nyanyø a ateese ne ba gyanø ba gyi ba nyinji
mò-o aseñ*

(Matiyo 26.26-28; Maak 14.22-24; Lukas 22.17-20)

¹⁷ Mbeyomø aseñ ko beø a bo-ro, ne n de a n tɔwε gywii mone, a leø feyε aneñ ne mone e gyanø asoree-rø-o maa sa ne mo e kyoro mone. Kaseñtiñ, mone e waa ato bøyø mone kyon kitimaa. ¹⁸ Kemø ne ke gye nkree-o e gye feyε mo a nu feyε mone ya yø asoree, mone i ke-ro ntuj si ntuj si mone wore wore nee. A du feyε amo-o gye kaseñtiñ. ¹⁹ Mo e kære mo i gyi feyε a tiri feyε ikii ba mone mboñtø-ro, na e taare sa a økemaa ñu bamø ne bamø lee gye kaseñtiñ, na bamø ne bamø lee moñ gye kaseñtiñ-o. ²⁰ To, mone ya gyanø mone i gyi ane nyanyø a ateese-o, mon' nyinji mò ne mone i gyi mò ateese-o. ²¹ Amaa mone feraa mone ya gyanø, mone økemaa i gyi mò wore nee. Na mone boko mo e bwøe, na mone boko mo te na akon de

bamo. ²² Abaa! Mone moj de mone fəñfəñ eləñ nə mone e kyəna-rɔ, na mon' gyi, na mon' nuu pwεε na mon' dεε yə asərəe-ɔ eəc? Mfaanee-ɔ a kaapo nee feyε mone a maa bu Wuribware asərəe agyi ne bo gye atiripo-ɔ se-ɔ, mone maa bu Wuribware asərəe. Emene nə mo e təwə amo-ɔ asej a n gywii mone-ɔ nəe? N kyɔrɔ mone aaa? Ma kyɔrɔ mone, daa!

²³ To, anę nyanyę Yeesuu fəñfəñ ase nə mo a nya abwaresej kekaapo mə ləe, nə mo a kyə təwə amo asej gywii mone feyε anę nyanyę Yeesuu a gyi bodobodoo kanye ko nə Yudas Kariyotinyi a gyi mə kidiburo-o. ²⁴ Nə ɔɔ sa Wuribware anse, nə ɔɔ təñjəe bodobodoo-o-ro təwə feyε, "Mo koyowəregyi nə n de mo e sa mone-ɔ nəe, na mon' dεe bə nyiñji mo." ²⁵ Anej dεe nə, bamə a gyi ləwə-ɔ, nə ɔɔ taa nta kotořenkyu bɔrɔ, nə ɔɔ təwə feyε, "Kotořenkyu na nta mə yere bə sa ētaŋ popwεε nə Wuribware e ba mo mbogya a ɔ bə tii emo kanɔ-ɔ nəe. Sanj kəmaa nə mone ya gyanjə mone e kpa a mon' nuu mmo, mon' waa anej nə mo e waa mbeyɔmɔ-ɔ, na mon' bo nyiñji mo." ²⁶ Amo-ɔ se-ɔ, sanj kəmaa nə mone ya gyanjə a mon' gyi bodobodoo mə, na mon' nuu nta mə, mone e təwə mone gywii abεε kətə se nə anę nyanyę a wu-o nəe. Na mon' dεe waa anej bo fo sanj nə ɔ bee o kinjji a ɔ ba-ɔ.

²⁷ Amo-ɔ se-ɔ foko nə fo ya gyi anę nyanyę bodobodoo nuu mə nta-ɔ katəmaabu-ro, amo feraa ɔ waa bɔyε ɔ bo kye anę nyanyę koyowəregyi na mə mbogya-ɔ nəe. ²⁸ Pwεε na ɔkə bə gyi anej a bodobodoo amo, na o nuu nta amo-ɔ, amo-ɔ ɔ gye ɻkpεε deerε mə fəñfəñ kakponɔ-rɔ kεe. ²⁹ ɔkə

ya wo aneŋ a bodobodoo-o, n̄e oo nuu aneŋ a nta-ɔ, n̄e o moŋ nu kaase f̄eyε a yere bo sa Kristoo koyowaregyi n̄ee, amo f̄eraa o sa n̄e Wuribware i bu m̄o kepo. ³⁰ Amose se-o n̄e moŋe-r̄o bw̄et̄ moŋ bo leŋ, ne ba l̄, ne bam̄o boko gbaa a wu. ³¹ Amaa ane ya ɻu ane anju-ro na ɻkp̄on̄-r̄o pw̄ee n̄e ane e d̄e ȳo ane nyāŋpe a ateese kigyi-o-ro, amo f̄eraa Wuribware moŋ de kpa n̄e o yere se a o bo bu ane kepo-ɔ. ³² Amaa amo e gyε feyε Wuribware e gyε ne o bu ane kepo, na o gyiiri ane k̄es̄eb̄o mb̄eȳom̄, a du n̄e feyε o b̄era ane, na ane ma tii kepo kibu na k̄es̄eb̄ogyiiri n̄e o sa a kaye-r̄o aseſe ɻboye awaap̄o i ɻu-o si, san̄ n̄e o ba a o bo gyi aseſe p̄eeſe aseŋ-ɔ.

³³ Amose se-o, mo kosobεε-ana, moŋe ya bo gyāŋje a mon' gyi ane nyāŋpe a ateese-o, mon' dee kpa abεε ɻu pw̄ee na mon' dee gyi ateese-o. ³⁴ Akon̄ i de ɔk̄o, moŋ' sa a o gyε ɻkp̄ee gyi m̄o l̄ŋ-n̄o pw̄ee. N gyε aneŋ, Wuribware i bu moŋe kepo.

Bo lēe aseŋ n̄e a san̄, n̄e moŋe a bise mo amo-r̄o-ɔ, mo ya ba mo e sa moŋe amo se mbraa.

12

Aket̄o n̄e Wuribware a kufwiij̄e timaa-o i ke-o aseŋ

¹ Mb̄eȳom̄, mo kosobεε-ana, n de aseŋ ko a n̄t̄w̄e gywiit̄ moŋe bo lēe aket̄o n̄e Wuribware a kufwiij̄e timaa-o i ke-o kuŋu si. ² Mo e kpa a mon' ɻu feyε pw̄ee n̄e moŋe a bo kii Kristoo awuye-o, at̄o ko e yaa moŋe ikisi ase san̄ k̄emaa, n̄e moŋe i suŋ ɻemo. Amaa moŋe moŋ nu aseŋ k̄emaa lēe ɻemo ase. ³ M b̄eŋ mo e kpa a ɻ kaap̄o moŋe aneŋ n̄e, ɔk̄o ya t̄w̄e Kristoo kuŋu si aseŋ, moŋe e taare a moŋ'

ηu mfeñ nē mō aseñ-ɔ e lēe-ɔ. Sësë ya da Yeesuu yii, n gyé Wuribware a kufwiijé timaa-o ya sa nē ño sa sënsa. Amaa sësë-ɔ ya tōwé ε, “Yeesuu gyé mo nyanjé nē” fëraa, a kaapo nē feyé Wuribware a kufwiijé timaa-o ya sa nē ño sa mfaanee a sënsa-ɔ.

⁴ Mbeyomä aketə nē Wuribware a kufwiijé timaa-o i ke-o bo-rɔ eworese eworese, amaa amo pëee mō a lēe Wuribware a kufwiijé-o dëe ase neq. ⁵ Asun eworese eworese bo asoree-rɔ nē Kristoo awuye e waa, amaa nyanjé konyko nē ba sunj ba sa. Mō e gyé Kristoo. ⁶ Okemaa naa kpa eworese eworese se o de aketə nē Wuribware a kufwiijé timaa-o a ke mō-ɔ o dē o sunj o sa Wuribware. Amaa Wuribware konyko-ɔ dëe ya sa bamō ɔkemaa na atə nē o nyi ewaa-ɔ. ⁷ Mbeyomä ketə nē Wuribware a kufwiijé-o a sa mmō-ɔ bëee mmō-ɔ, a bware bo sa anē pëee. ⁸ Wuribware a kufwiijé-o e sa sësë kō keyaaleñ nē o taare a o nu atə nē Wuribware a bo kwéerø bokø se-ɔ kaasé, na o kaapo amo-rɔ. Oko mō, o sa mō keyaaleñ feyé o ηu kaseñtiñ-o, na o kaapo kamō-rɔ. ⁹ Wuribware a kufwiijé-o dëe e gyé nē o sa nē bokø e kɔɔrè ba gyi këbañse, nē bokø mō, o sa keyaaleñ feyé bo bokya aləpo. ¹⁰ Bokø mō, Wuribware a kufwiijé-o e sa bamō keyaaleñ ne bo de ba waa akpenyeetə. Bokø mō, o sa keyaaleñ nē bo de ba tōwé ketə nē Wuribware a lee bo kaapo bamō-ɔ. Bokø mō, Wuribware e sa bamō mō kufwiijé feyé bo bo piní feyé Wuribware a kufwiijé-o bëee kagyaa e gyé ne ka te oko se. Bokø mō, o sa bamō keyaaleñ feyé bo sa sënsa kō nē bamō fɔñfɔñ maa nu mō-rɔ-ɔ. Bokø mō, o sa bamō keyaaleñ feyé bo bo kaapo anej a sënsa-ɔ kaasé. ¹¹ Wuribware a kufwiijé-o dëe e gyé

ne o de bamø o sunj asunj, ne o ke økemaa mò aketo
ne o bo waa asunj sa Wuribware-ɔ.

Kayowore a ke-ro ke-ro bweetɔ

12 N taa feyε nyinjkpasε kayowore a ke-ro ke-ro bweetɔ, amaa kamo pεεε mø gye kayowore kɔŋkɔ-ɔ dεε nεε. Anej dεε nε Kristoo asoree-ɔ a ke-ro ke-ro bweetɔ, amaa amo pεεε mø gye akoŋko nεε. **13** Anε Kristoo awuye dεε nε saŋ nε baa bø anε asuu-o, baa bø anε bo waa kayowore kɔŋkɔ-rɔ. A moŋ tiri feyε anε gye Yudaa awuye bεεε anε moŋ gye Yudaa awuye, anya bεεε agyi, anε a kɔrε Wuribware a kufwiinię kɔŋkɔ-ɔ dεε nεε waa anε nkpono-rɔ.

14 Nyinjkpasε kayowore moŋ gye kɔkɔŋko, kaa ke-ro ke-ro nεε. **15** Feyε keyaapapaa ya tøwε feyε, “Mo a moŋ gye kesaree-ɔ se-ɔ, moŋ tii kayowore-ɔ se,” emene nε mò kɔtøwε anej-ɔ e sa a a waa kasenjtij? **16** Bεεε kesεbø ya tøwε feyε, “Mo a moŋ gye kεkatɔ-ɔ se-ɔ, moŋ tii kayowore-ɔ se,” emene nε mò kɔtøwε anej-ɔ e sa a a waa kasenjtij? **17** Feyε kayowore-ɔ pεεε gye kεkatɔ nεε-ɔ, weetee emene nε ka waa a ka nu kεtø kemaa? Ne kayowore-ɔ pεεε gye kesεbø nεε, weetee emene ne ka waa a ka nu so? **18** Amaa kasenjtij si Wuribware ya ba kayowore-ɔ kebegya kemaa bo kyεna kamo kyεnakpa mò kepre se. **19-20** Kayowore ne ka de kebegya kɔŋko wøre-ɔ moŋ gye kayowore nεε, amaa abegya abegya e gye ne a tii abεε se, ne a waa kayowore mumwii. **21** Amose se-ɔ, kεkatɔ maa taare a ke tøwε gywii kesaree feyε, “Fo aseŋ moŋ tiri mo.” Ne kuňu maa taare a ke tøwε gywii ayaapapaa feyε, “Moŋ aseŋ moŋ tiri mo.”

22 Amose-ɔ fo ya deere, fo i ሥ u feye ane maa taare a ane kyena, na ane kayowore abegya abegya ne a moj bo lej-ɔ moj te ane se. **23** Kasenjin si kayowore abegya amo ne ane deere se neenee. Ane kayowore mfej ne ipeere si a moj da kawu-o ne ane i bu bwet. **24** Amaa ane kayowore mfej ne a bo daaj keddeere-ɔ asej moj tiri ane bwet. Wuribware a ba kayowore abegya abegya bo kya abee se kpa ko se nee feye ane bu kayowore abegya ko ne a moj bo lej-ɔ bwet. **25** ዽ waa amo-ɔ nee a kayowore nya waa kan konyo, na kayowore kebegya kemaa nya deere kam o bese se. **26** Kayowore kebegya ko i ሥ u asej, am a abegya ne a san-ɔ pree i ሥ u asej nee. Feje bam o ya kyoro kayowore-ɔ kebegya ko, amo abegya ne aa san-ɔ pree akato a gji.

27 Ane deej ne mon e du-o nee. Mon e pree a tii abee se mon e gy e Kristoo kayowore nee, ne okemaa gy e kamo kebegya ko. Ane a kayowore-ɔ e gy e asoree-ɔ. **28** Asoree-r o Wuribware a lee asej bo gya abee se neenee nee. Bam o ne bo gy e ikree-ɔ e gy e mo ayaa-r o ayerepo, bam o ne bo gya se nyasepo-ɔ e gy e akyaam ee, asasepo-ɔ e gy e akaapopo, boko mo e gy e bam o ne ba waa akpenyeeto-ɔ, boko mo e gy e bam o ne ba kya alopo-ɔ, boko mo e gy e bam o ne ba kya boko-r o-ɔ, boko mo e gy e bam o ne ba deere asej ne a bo asoree-r o se kake kemaa-ɔ, boko mo e gy e bam o ne bo de keyaalej a bo sa sejja ko ne bam o fonyfoni maa nu mo-r o-ɔ. **29-30** N gy e okemaa e gy e mo ayaa-r o ayerepo beee mo kyaam ee beee mo okaapopo. N gy e okemaa e gy e ne o taare a o waa akpenyeeto, beee o kya alopo, beee o sa sejja ko ne

mò fɔŋfɔŋ maa nu mò-rɔ-ɔ. N gye ɔkemaa e gye nè o taare a o kaapo aneŋ a sɛŋsa-ɔ kaase. ³¹ Amo e gye aneŋ gbaa ooo, a bware fεyε ɔkemaa kɔrε Wuribwarε a kufwiijε-o fεyε o sa mò aketɔ mɔ-rɔ kemɔ nè ki tiri bweetɔ-ɔ.

Mbεyɔmɔ mɔ e kpa a n kaapo mɔnε kεtɔ nè kε bɔ dan kɔ kyɔ amo pεεε-ɔ.

13

Anεŋ nε anε kpa abεε-ɔ

¹ Hareε mɔ i de keyaalεŋ ɛsεŋsa kεsa-rɔ nε a gye asεsε lee,

bεεε Wuribwarε mbɔɔ nε bɔ bɔ sɔsɔ-ɔ lee nεe ooo,

nε mɔ e ma kpa mɔ bεεkɔ aseŋ,

n du nεe fεyε aŋkɔrε kpanjkpan nε o de elawɔ-ɔ.

² Mɔ i de keyaalεŋ a m bɔ tɔwε

kεtɔ nε Wuribwarε a lee bɔ kaapo mɔ-ɔ,

nε mɔ i nu atɔ nε Wuribwarε a taa

bɔ kweerɔ bɔkɔ se-ɔ kaase,

nε mɔ kokɔregyi kyɔ, hareε gbaa

mɔ e taare a n sa a kεbεe

kɔsɔ lεe mfεŋ nε kε dεε kε yεre-ɔ,

nε mɔ e ma kpa mɔ bεεkɔ aseŋ,

amo fεraa mɔn gye sεyε.

³ Hareε gbaa mɔ ya swii mɔ atεtəmɔnṭa

pεεε bɔ ke atiripɔ,

bεεε mɔ a sa nε baa kywεε mɔ deεkpα-rɔ mɔɔ,

amo fεraa mɔn nya sεyε.

⁴ Okemaa nε o kpa mò bεεkɔ aseŋ-ɔ

de kanyite, nε o bεe o bware.

O maa ka kokwεe,

- nē የ ቤት የ ሙሉ አካል በ የ የ የ የ
- 5** የ የ የ የ የ የ የ የ
- nē የ ቤት የ ሙሉ አካል በ የ የ የ
- የ የ የ የ የ የ የ የ የ
- Mō የ የ የ የ የ የ የ
- 6** A የ የ የ የ የ የ የ
- amaa የ የ የ የ የ የ የ
- 7** የ የ የ የ የ የ የ
- i nyite የ የ የ የ የ
- የ የ የ የ የ የ የ የ
- 8** Kekpa maa lōwē, kēkpa የ የ የ
- Amaa keyaalej nē የ የ የ
- kētō nē የ የ የ የ የ
- na keyaalej nē የ የ የ የ የ
- nē የ የ የ የ የ የ
- Anē kanyiasen pēee የ የ የ
- 9** Anē maa taarē a anē gyii kētō kēmaa mbeyōmo.
- Anē maa taarē a anē tōwē kētō nē የ የ
- pēee.
- 10** Amaa kake nsij nē anē i የ የ የ
- nē የ የ የ የ የ
- kake nsij amo kētō kēmaa
- nē የ የ የ የ የ
- 11 Mō a gye keegyi-o, mō sēnsa na mō mfeerē
- na anē nē የ የ የ
- gye keegyi lee nē,
- amaa mō a bō kii keyaafōrē-o,
- mō a yōwē ayaagyisen-o.
- 12** Kayē mō-rō atō du nē feyē mborej-o.
- A du nē feyē anē a dērē diki

né o moŋ kēe-rɔ nεεnεε-ɔ.
 Amaa kake nsiŋ né Yeesuu e ba-ɔ,
 ané i ḥu mò akatɔ-rɔ.
 Ketɔ né ñ nyi mbeyɔmɔ-ɔ gyε kafwεe kɔ née.
 Amaa kake nsi amo-ɔ mo i gyii ketɔ kεmaa,
 fεyε anεŋ né Wuribware nyi mo mbeyɔmɔ-ɔ.
¹³ Aketɔ pεee e kyøŋ, amo aketɔ asa kpenj,
 amo e gyε kókøɔrεgyi na tεmaa na kékpa.
 Amaa amo asa-rɔ,
 kemo né kε gyε bresε-ɔ e gyε kékpa.

14

Eseŋsa ne ɔko maa nu kaase-ɔ

¹ Amoſe sε-ɔ, mo e kpa fεyε mon' lεŋ eyεe
 kenkeŋ, na mon' nya kekpa mone nkponɔ-rɔ. Amaa
 ketɔ né ki tii si, né mon' buwi kpa-ɔ e gyε aketɔ né
 a lεe Wuribware a kufwiijε-o ase-ɔ. Keyaaleŋ né
 mon' buwi kpa aketɔ-rɔ pεee e gyε aketɔ né bo de
 ba tɔwε ketɔ né Wuribware e kpa a o lee bo kaapo
 asεe-ɔ. ² ɔko né o sa seŋsa kɔ né o maa nu mò-rɔ-ɔ
 maa sa o gywii asεe née. O sa o gywii Wuribware
 née. ɔko maa nu ketɔ né o tɔwε-ɔ kaase. O tɔwε
 aseŋ kweerɔse né aa lεe Wuribware a kufwiijε-o
 ase-ɔ née, amaa o maa nu amo kaase. ³ Amaa ɔko
 né o tɔwε ketɔ né Wuribware a lee bo kaapo mò-ɔ
 e tɔwε ketɔ né oo ḥu-o o gywii asεe née. Né a kya
 bamɔ-rɔ, né ba kɔrε ba gyi bwεtɔ, né a sa bamɔ
 nkponɔkyia. ⁴ ɔko né o sa seŋsa kɔ né mò fɔŋfɔŋ maa
 nu mò-rɔ-ɔ e kya mò wɔre eyεe-rɔ née. Amaa ɔko
 né o tɔwε abwareseŋ-ɔ e kya mò bεekɔ-ana asoree
 agyi-ro née. ⁵ Mo e yɔrɔwε fεyε monε ɔkεmaa
 taare sa seŋsa kɔ né mò fɔŋfɔŋ maa nu mò-rɔ-ɔ.
 Amaa a bware fεyε monε de keyaaleŋ né bo de ba

təwə kətə nə Wuribware a lee bə kaapo bamə-ɔ. Ḍəkə nə o təwə kətə nə Wuribware a lee bə kaapo mə-ɔ kyə əkə nə o sa seŋsa kə nə mə fəŋfəŋ maa nu mə-rə-ɔ, amo Wuribware a bęe sa mə kəyaaleŋ feyə o bə kaapo kətə nə mə fəŋfəŋ e təwə-ɔ-rə gywii aseſe. Mə e taare a o waa amo fəraa, o kya mə bεe ko-ana asərē agyi-o-ro.

6 Mbeyəmə, mə kosobee-anə, mə ya ba mone ase, nə mə e sa seŋsa kə nə mə fəŋfəŋ maa nu mə-rə-ɔ mə i gywii mone, ntə tɔnə gbaa nə mone e nya a mon' lę mo ase? A maa taare a a sa mone seye pεeε, amo mə a təwə kətə nə Wuribware a lee bə kaapo mə-ɔ, bεeε mə a ba kanyiasen nə o sa mə-ɔ bə kaapo mone abwareſen-ɔ. **7** Mon' sa a ane taa feyə atetəmonja nə a mon de ɿkpə-ɔ feyə kəkəyetiŋ bεeε kabərə mfaanee. Bamə e mon da kəkəyetiŋ-ɔ si neenee, nse e gye nə o taare a o pini feyə kilin mə nə bə de kəmo ba waa-ɔ nee?
8 Anęj dəe nə əkə nə o fore kənaa-rə kabərə-ɔ e mon fore kamə neenee, emenə nə əkə mə e waa na o nu kaase waa siraan a o yə kənaa-ɔ-rə-ɔ nee?
9 Anęj dəe nə mone gbaa mone du. Mone ya sa seŋsa kə nə mone fəŋfəŋ maa nu mə-rə-ɔ, emenə ne ba waa a bə nu ase nə mone e təwə-ɔ kaase? Mone gye nə mone e sa seŋsa mone i gywii afwii nee. **10** Mo e kərə a n gyi feyə esenja bweetə bə kaye mə-rə, ne emo pεeε de kaase. **11** Amaa mə e ma nu əkə seŋsa, mə aa mə a kii afə abee ase nee. **12** Anęj dəe nə a du mone gbaa mone ase. Mone a de wərə feyə mone e nya akətə eworeſe eworeſe a mon' lę Wuribware a kufwiinje-o ase-ɔ, mon' buwi kpa amo nə a kya asərē agyi-o-ro, na

bo nya kɔkɔɔrɛgyi bweetɔ-ɔ. ¹³ Amose se-ɔ, ɔko ne ɔ sa seŋsa kɔ ne mò fɔŋfɔŋ maa nu mò-rɔ-ɔ kɔrɛ Wuribware fεyε ɔ sa mò keyaaleŋ, na ɔ bo kaapo kɛtɔ ne ɔ tɔwɛ-ɔ kaase. ¹⁴ Mo ya ba seŋsa ne ma nu mò-rɔ-ɔ bo kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ, mo ɛ kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ mo kakponɔ-rɔ wɔrɛ neɛ. Amaa mo mfɛɛrɛ-rɔ feraa seye moŋ te-ro. ¹⁵ Ntɛtɔ ne ŋ waa? Mo ɛ ba mo kakponɔ na mo mfɛɛrɛ a m bo kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ, na m ba mo kakponɔ na mo mfɛɛrɛ bo waa ilinj. ¹⁶ Fø ya kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ seŋsa kɔ ne mɔnɛ maa nu mò-rɔ-ɔ, ne fø ya sa Wuribware aŋse, emenɛ ne fø bɛɛkɔ-an-a asɔree agyi ne fø aa bamɔ i sun-o ɛ waa a bo ɲu tɔwɛ fεyε “Ameye” wεe aseŋ ne fø a tɔwɛ-ɔ sε? Kpa kɔ moŋ bo-rɔ ne ba taare a bo yere mò se gyii kɛmɔ ne fø e tɔwɛ amo-ɔ. ¹⁷ Hareɛ gbaa fø ya kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ, ne fø a sa aŋse neɛneɛ, fø seŋsa-ɔ moŋ kya fø bɛɛkɔ-an-a asɔree agyi-o-ro.

¹⁸ Mo ɛ sa Wuribware aŋse fεyε mo ɛ sa seŋsa kɔ ne mo fɔŋfɔŋ maa nu mò-rɔ-ɔ iluwi bweetɔ n kyɔ mɔnɛ ɔkemaa. ¹⁹ Amaa mo ya ba asɔree-rɔ bo tɔwɛ aseŋkparegyi anuu lεɛ mo mfɛɛrɛ-rɔ bo kaapo mɔnɛ atɔ, a bo fεyε mo a sa aseŋkparegyi ɲkpeŋ kana ɲkɔ ne mo aa mɔnɛ maa nu mò-rɔ-ɔ. ²⁰ Amose se-ɔ mo kɔsɔbɛɛ-an-a, mɔnɛ ma lεɛ fa aseŋ amo mfɛɛrɛ fεyε mɔnɛ a gyε ɲyaagyi-o, amaa mon' sa a mɔnɛ kanyiasɛŋ waa fεyε abrɛsɛ lee-o. Amo-ɔ pɛɛɛ gbaa ooo, mon' sa a mɔnɛ kɛfa mfɛɛrɛ bɔyε waa kafwεɛ fεyε ɲyaagyi ngyingyii lee-o. ²¹ Abwareseŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ, baa kyɔrɛɛ fεyε,

“Wuribware yε, ‘Mo ɛ sa a afɔ ne ba lεɛ kefɔ-ɔ

ba bamø fønjføn señsa bø tøwø mo aseñ gywii
mo asëse.
Amo-ø pëee gbaa ooo, bø maa nu mo aseñ.' ”*

22 Amo-ø e kaapo nee feyε Wuribware de bamø ne ba sa señsa ne øko maa nu kaase-ø o yii bamø ne baa kine kunu Wuribware aseñ-ø se. Amaa Wuribware de bamø ne ba tøwe këtø ne Wuribware a lee bø kaapo bamø-ø o kya bamø ne ba køore ba gyi-o-ro. **23** Amaa mone asoree agyi ya gyanjøe mone e waa asoree, ne mone pëee e sa esenjsa ne mone øko maa nu emo-rø-ø, ne øko ne o moj gyø asoree kigyi-o ya bø lweero, ne o nu anenj ne mone e sa esenjsa ne mone maa nu emo-rø-ø, o maa fa feyε mone pëee e lø eboø nee eee? **24** Amaa ne mone økemaa e tøwe këtø ne Wuribware a lee bo kaapo mone-ø, ne øko ne o moj gyø asoree kigyi-o ya lweero, ne o nu këtø ne mone e tøwe-ø kaase, mone aseñkparegyi e kaapo mò feyε o gyø eboøø swaapø nee. Na këtø ne økemaa e tøwe-ø sa a o nu mò eyee, na o ñu mò bøye ne oo waa-ø. **25** Na mò mfëerø ne ñ kweerø-ø lee mmo eyee kawu. Na o kpuni anjurii sunj Wuribware, ñkee o lee kanø-rø a o tøwe feyε, “Kasenjtø si Wuribware bø mone ase mfee.”

26 Amosø se-ø mo kosobee-ana, emenø ne n tøwe? Mone ya gyanjøe a mon' waa asoree, mon' waa këtø kemaa ne ke e sa a mone pëee nya kya abee-rø, na mone kokøregyi nya waa kokyo-ø. Nyiñkpase ko de kilinj, ne øko mø de kotoøø a o kaapo. Øko mø, Wuribware a lee mò mfëerø bø kaapo mò feyε o tøwe gywii asëse. Øko mø, oo waa siraafeyε o sa

* **14:21** Isaya 28.11-12.

señsa ko nē mō fəñfəñ maa nu mō-rō-ō. Ḷko mō, oo waa siraÑ feyé o kaapo anēñ a señsa-ō-rō. ²⁷ Feyé asēse ko e kpa a bō sa señsa nē bamō Ḷko maa nu mō-rō-ō, mōn' sa a asēse anyō bēee bō ma kyoñ asa, na bō sa señsa. Amaa bamō pēee ma kañ kpōra sa señsa. ²⁸ Na mōn' sa a əbēe kōñkō kaapo anēñ a señsa-ō-rō. Amaa nē Ḷko e moñ bō-rō a o kaapo eñseñsa-ō kaase, amo feraa bamō nē ba kpa a bō sa anēñ a eñseñsa-ō waa diñj, na bō sa señsa bamō ḥkpōnō-rō gywii Wuribware.

²⁹ Bamō nē Wuribware a lee mō mfēerē bō kaapo-ō feraa, mōn' sa a abēe anyō bēee asa wōrē sa señsa, na mōn' sa a bamō nē baa san-ō deērē bamō aseñkparegyi-ro neenē. ³⁰ Nē sañ amo Wuribware ya lee kōñkō bō kaapo Ḷko nē o te o nu aseñ-ō, mōn' sa a mō nē o sa señsa-ō laato, pwee na mō nē o te-o kōso sa señsa. ³¹ Mōnē pēee de kpa feyé mōn' deē tōwē ketō nē Wuribware a lee bō kaapo mōnē Ḷkemaa-ō, na mōn' kaapo abēe Wuribware aseñ, na mōn' waa abēe wōrē, amaa mōn' waa amo-ō kegyase kegyase. ³² Bamō nē ba tōwē ketō nē Wuribware a lee bō kaapo bamō-ō de kēyaaleñ feyé bō yōwē bamō fəñfəñ eñseñsa. ³³ A lee feyé Wuribware maa kpa aseñ, amo kayeeyuri.

³⁴ Akyēe waa diñj asoree-rō. Mfaanēe nē a kyō a du asoree-ō pēee-rō mfēñ nē Wuribware asēse e gyanjē-ō. Feyé anēñ nē Yudaa awuye a mbraa-ō e tōwē-ō, bō moñ de kpa feyé bō sa señsa asoree-rō. Akyēe bō asoree-ō kaase nē. ³⁵ Amaa kōñkō e bō-rō nē ḥkyēe e kpa a o bise, mōn' sa a o gywii, na bamō ya yō pē, na o bise mō kuri. A de ipeere feyé ḥkyēe a sa señsa asoree-rō.

³⁶ Emene aaa? Mone Korintoo awuye ye abwareseñ a lee mone ase nee eee? Mone wore ne Wuribware a taa mò aseñ-o bo sa aaa? ³⁷ Oko ne o tawé feye o de keyaalen a o tawé ketó ne Wuribware a lee bo kaapo mò-o, beee o ye Wuribware a kufwiije-o gya mò kamee-o, mon' sa a o sure si feye ketó ne mo e kyoree mo e kyonwé mone-o gyembraa ne n ya lee ane nyanya ase-o nee. ³⁸ Amaa ne oko e ma sure aseñ ne mo a tawé-o se, amo feraa mon' yowé mò aseñ sa mò.

³⁹ Amose se-o, mo kosobee-an, katiñ e gyey mon' kokase nya keyaalen bo tawé ketó ne Wuribware e kpa a o lee bo kaapo-o. Amaa mone maa tii oko kpa feye o ma sa señsa ko ne mò fonyfoni maa nu mò-rø-o. ⁴⁰ Amaa mon' waa ketó kemaa neenee na kpa timaa si.

15

Kristoo kikyinji lee lowi-ro aseñ

¹ Mbeyom mo kosobee-an, mo e kpa a n nyinji mone Yeesuu Kristoo kurju si aseñ timaa ne mo a bo tawé gywii mone-o se, aneñ a aseñ timaa ne mone a kɔɔre gyi, ne mone a sure amo se, ne mone a kra amo-rø-o. ² Mone ya dee kra aseñ timaa mo deε-rø, Wuribware e dee morowé mone, amo mone kokɔɔre amo gyi mon waa seye mone nkpono-rø feraa.

³ Atø ne boño a kaapo mo-o deε ne mo-o mo a kaapo mone-o. Atø kekaapo ne a tiri bwéetø-o e gyey feye Kristoo a wu nee a o taare kpεe ane ebøyey bo twεe, feye aneñ deε ne baa tawé abwareseñ wore-o-rø-o. ⁴ Kemo ne ke gyey kenyəsepo-o e gyey

feyε baa pure mὸ, nε kake sasepo-ɔ nε Wuribware a kyiŋji mὸ lε̄ lowi-ro, feyε anε̄ dε̄ nε baa tω̄ abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ. ⁵ Amo kamε̄-rɔ nε Kristoo a lee mὸ eyε̄ bο kaapo Peetroo, nε ɔ̄ bε̄ lee mὸ eyε̄ bο kaapo mὸ ayaa-rɔ ayerepo kudu anyɔ-ɔ. ⁶ Nε oo lee mὸ eyε̄ bο kaapo mὸ agyasəpo alafa anuu san konjko. Asesε mɔ-rɔ kafwε̄ a wu, amaa bamɔ-rɔ bokɔ mɔ san bο bɔ-rɔ mbeyɔmɔ. ⁷ Nε oo lee mὸ eyε̄ bο kaapo Yakubu, nε amo kamε̄-rɔ nε oo lee mὸ eyε̄ bο kaapo mὸ ayaa-rɔ ayerepo-ɔ pε̄ε. ⁸ Nε lalalowε-ɔ, oo lee mὸ eyε̄ bο kaapo mο, mο nε n du feyε kayaagi popwε̄ nε baa kowε mὸ, na mὸ kokowεbε̄ a kyɔ kyon pwē nε ba dε̄ kowε mὸ-ɔ. ⁹ Mo e gye ayaa-rɔ ayerepo-ɔ-rɔ pε̄ε keegyi. Kasenjtin si, moŋ fo feyε η kii ayaa-rɔ oyerepo, a lε̄ feyε mο a dε̄ waa Wuribware asoreē awuye aworefɔ̄. ¹⁰ Amaa Wuribware a ηu mο ewε̄, nε ɔ̄ sa nε mο a kii ketɔ nε n gye mbeyɔmɔ-ɔ. ¹¹ Moŋ ηu mο ewε̄ kwaa nee, a lee feyε mο a sun keŋkeŋ sa mὸ kyon mὸ ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ɔkemaa. Amo-ɔ pε̄ε gbaa n gye mο fɔŋfɔŋ keyaalē nee, Wuribware keyaalē nε mο a bo waa. ¹² Amose se-ɔ, haree mone a nu asē timaa-o lε̄ mο ase nee ooo, beeē bamɔ ase nee ooo, amo pε̄ε gye akonjko nee. A gye ketɔ ne ane pε̄ε e tω̄-ɔ nee. Ne a gye atɔ konjko nε mone e koore mone i gyi-o nee.

¹² To, Wuribware kikyinji Kristoo lee lowi-ro nε ane ayaa-rɔ ayerepo pε̄ε e tω̄ ane i gywii asē-ɔ. Amo e gye anē feraa, nε emenē se nε mone bokɔ e tω̄ feyε bamɔ nε baa kyɔ wu-o maa lee kyiŋji a bo lε̄ lowi-ro? ¹³ Ketɔ nε mone e tω̄-ɔ dε̄ ke gye kasēntin nee, weetee a kaapo nee

feyε Wuribware moŋ kyiŋji Kristoo lęe lowi-ro.
 14 Nę amo e gye kaseŋtiŋ feyε Wuribware moŋ kyiŋji Kristoo lęe lowi-ro feraa, abwareſen nę anę e təwe-ɔ gyε kwaa nęe, nę mone mo mone a kɔɔre gyi kwaa. 15 Kętə nę kɔ kya, nę amo-ɔ bee a kaapo-ɔ e gye feyε anę abwareſen kɔtawę feyε Wuribware a kyiŋji Kristoo-o gyε kayeba nęe.
 16 A lęe feyε, bamo nę baa wu-o e ma lęe kyiŋji a bo lęe lowi-ro feraa, a kaapo nęe feyε Wuribware moŋ kyiŋji Kristoo lęe lowi-ro, amoſe ſe-ɔ nę anę gye ayebapo nęe. 17 Nę amo e gye kaseŋtiŋ feyε Wuribware moŋ kyiŋji Kristoo lęe lowi-ro, amo feraa mone kɔkɔɔregyi-o maa sa mone ſeyε, nę mone bee mone sanj mone te mone eboye-ro. 18 Nę a dęe a gye kaseŋtiŋ nee ooo, amo feraa a kaapo feyε bamo nę baa kɔɔre Kristoo gyi, nę baa wu-o a wu pεeε nęe, na bo ma lęe kyiŋji lęe lowi-ro. 19 Nę amo e gye feyε kaye mo-rɔ dooo nę anę i de temaa Kristoo si, amo feraa anę aſeŋ e waa ęwεe a a kyon okemaa kaye mo-rɔ.

20 Amaa kaseŋtiŋ-o e gye feyε Wuribware a kyiŋji Kristoo lęe lowi-ro. Wuribware a kyiŋji Kristoo lęe lowi-ro, nę mo a ma lęe wu-o si-o, a kaapo nęe feyε sanj e fo feyε ſe bee o kyiŋji bamo nę baa kɔɔre Kristoo gyi, nę baa wu-o a ſe lęe lowi-ro anę dęe. 21 Mone nyi feyε ſe ſe gyenkpεeſe, Adam, ne Wuribware a tweę-ɔ a waa bɔye. Amose ne ſe ſe kɔŋko ſe, mo e gye Adam, nę lowi a ba kaye mo-rɔ, na ſe ſe dimaadi ma lęe taare kyenä nsu pεeε. Anę dęe ne ſe ſe kɔŋko ſe, mo e gye Kristoo, nę bamo nę baa wu-o e bee kyiŋji a bo lęe lowi-ro. 22 Anę a gye aſeŋ feyε Adam-ɔ ſe-ɔ, anę i wu. Amaa anę a

bo kii Kristoo lee-o si-o, ane ya wu, ane bee ane i kyinji a ane kyena mo asensu peee. ²³ Amaa n gye feye bamo peee i kyinji luwi konko nee. Ane i kyinji kegyase kegyase. Wuribware a kyo gye nkpee kyinji Kristoo bo kaapo feye bamo ne bo gya se, ne o kyinji-o e gye Kristoo awuye, Kristoo kebo ba nyasepo-o. ²⁴⁻²⁵ Na kaye gye kee. Keyaalen kemaa ne okemaa de-o, Kristoo e koore a o lee mo asen. A tiri feye Kristoo kyena kuwure si bo fo sanj ne o ka a o gyi mo adonse, na o taa bamo bo waa mo kuwure-o kaase-o. ²⁶ Na nkee o kinjaa mo kuwure-o bo sa mo se Wuribware. Odon lalalowe ne o ka na o gyi mo se, na oko ma lee wu daa-o e gye lowi fanfan. ²⁷ Mbeyomo, mfejn ne ane a kare abwaresen wore-o-ro feye,

“Fo a sa ne ato peee bo mo kuwure kaase.”*

Wuribware mon tii ketto ne ke bo mo kesaree-r_o se, a lee feye Wuribware ya sa ne ketto kemaa a lwee Kristoo kesaree-r_o. ²⁸ Amaa sanj ne Wuribware mo gyi Kristoo a nya ketto kemaa se keyaalen-o, o taa mo eyee a o bo waa mo se Wuribware kesaree-r_o, na Wuribware deere ketto kemaa se.

²⁹ To, bo lee kikyinji lee lowi-ro bee-o, asese ko bo-ro ne ba koore ba gyi feye a bware feye bo bo bamo asuu bo yera bamo anyipo ne baa kyo wu-o ayyaa-ro. Kemo e gye bamo temaa-o nee? Amo e gye kasejtin feye bamo ne baa wu-o maa lee kyinji a bo lee lowi-ro, ne ntetto se ne nkee anen a asese-o, ba bo bamo asuu a bo bo yera bamo ne baa wu-o ayyaa-ro? ³⁰ Beee kuwu kyinji-o deee ke gye kayeba

* ^{15:27} Kilij 8.6; Kilij 110.1.

nee, amo feraa ane ne ane e tawé aseñ timaa-o ane i gywii aseñ-ó du nee feyε ane a moñ nyi aseñ-ó. Anε ya kperi kayeba se gyi aworefóo kake kemaa, kakoka timaa mo ne ane e nya? ³¹ Kasenñtiñ si mo e gyañja lowi kake kemaa. Ma ba ayeba. Aneñ dæe ne mo e kaapo mo eyee moñ se, a lee feyε mbeýemø moñ tii ane nyanþe Yeesuu Kristoo kokowebæe se nee. ³² San kɔ mo e leñ mo eyee mo i lee kadunfwii awuye ne bo du feyε mbo kpeñse-ó kano Ifisus man-nø mfǣ, ne mo a gyi aworefóo bamø kesaree-rø. Mo ya gyi aworefóo, ne mo e moñ kɔore gyi feyε Kristoo a kyiñji lee lowi-ro, ntetø ne mo a nya? Amaa a dæe a gyε kasenñtiñ nee feyε bamø ne baa wu-o maa lee kyiñji a bo lee lowi-ro nee-ó, amo feraa moñ' sa a ane gya aseñ ne boko a tawé bo bøya-ó se feyε,

“Mon' sa a ane gyi, na ane nuu,
a lee feyε, nyanþe kɔ, ane i wu.”*

³³ Moñ ma kañ sa a øko pønna moñ. Abreñse ye, “Ananþo bøye e gyε ne ba nyera bamø kosobee-ana mfǣerø timaa.” ³⁴ Mon' nu moñ eyee, na moñ' kyiñji lee moñ ebøye-rø. A gyε ipeere sa moñ feyε mo a tawé feyε moñ boko san moñ moñ nyi Wuribware-ó.

*Anε ne Wuribware ya kyiñji sesε lee lowi-ro, ne
mo kayowore i kii-o*

³⁵ Moñ-ørø øko i bise mo feyε, “To, emenø ne bamø ne baa wu-o e bøe waa a bo kyiñji ba ñkpa-rø? Ntetø kayowore ne ba nya?” ³⁶ Fo moñ

* ^{15:32} Isaya 22.13.

nyi s^ey^e. F^o ya dwii at^a dwiise b^o waa sweere-ro, a maa kw^{ee}, am^a at^a dwiise n^e f^o a dwii waa sweere-ro-o a wu pw^{ee} na k^epopw^{ee} d^ee kw^{ee}. ³⁷ N^e gye kiyii n^e kaa dan^a lowe-o n^e f^o i dwii. K^em^o kigyi koⁿko n^e f^o i dwii feye abwaye b^{ee}e ket^a k^emaa. ³⁸ Amaa Wuribware^e e gye n^e o sa n^e at^a dwiise koⁿkwee koko-ro.

³⁹ Nyinjkpas^e kayow^or^e kwee mbo lee-ro. Mbogyii lee kwee. N^e nkinyi lee m^a bee n^e kwee.

⁴⁰ Ket^a k^emaa m^a n^e k^eb^o sweere m^a se-o kwee k^emo k^esoⁿbe^e-ro. Anej d^ee n^e akyee-e-kpa-agyi ne a b^o soⁿo-o kwee sweere m^a se at^a-ro. N^e kekyee-e-kpa-agyi k^emaa kwee k^emo k^esoⁿbe^e-ro n^e ki de k^emo f^onf^on dan^a. N^e kaye m^a-ro at^a m^a de amo f^onf^on dan^a. ⁴¹ Kyow^e de m^o f^onf^on dan^a, n^e kiferi de k^emo f^onf^on dan^a, n^e kekyee-e-kpa-agyi k^emaa de k^emo f^onf^on dan^a n^e o kwee-o.

⁴² Mfaanee d^ee n^e a waa saj n^e bam^o n^e baa wu-o i kyiⁿji a b^o ba nkpa-ro. Bam^o ya pure ses^e n^e oo wu-o, m^o kayow^or^e a kii kifuniⁿ, na ku gyo sweere-ro. Wuribware^e ya kyiⁿji kifuniⁿ ba nkpa-ro, o maa lee wu daa. ⁴³ Bam^o ya pure ses^e, m^o eleⁿ a lowe, n^e m^o kifuniⁿ bee k^e moⁿ b^o dan^a. N^e m^o ya bee kyiⁿji ba nkpa-ro, amo feraa amo m^o kayow^or^e popw^{ee} n^e o de-o b^o dan^a, n^e ka bee ka b^o lejn.

⁴⁴ Bam^o ya pure ses^e, kifuniⁿ n^e ki de ayeegyi na abowii n^e baa pure, n^e m^o ya bee kyiⁿji lee lowi-ro, am^a ses^e-o e nya kayow^or^e popw^{ee}, na m^o kra bee b^o kyena kam^o-ro. ⁴⁵ Baa kyoree^e abwaresej wore-o-ro feye,

“Wuribware^e a twe^e ses^e gyenjkpees^e Adam,

né oo kii nyin̄kpase, né oo kyena.”*

Amaa Kristoo, né ba tē mō feyε Adam lalalowē-ɔ, a yā soso ya kii ḥkō né o sa ḥkpa-ɔ. ⁴⁶ A lēe feyε amo nyin̄kpase de mō kayowore né ka de ayeegyi na abowii-o pwεe na o dεe taare nya mō kayowore popwεe. ⁴⁷ Adam né o gyε ḥkpεe-ɔ, eṣe né Wuribware a bō pwεe mō, eṣe-rɔ né oo lēe ba. Amaa Adam nyosəpø né mō e gyε Kristoo-o feraa a lee Wuribware se nee. ⁴⁸ Ane sese dimaadi, ane a gyε kaye-rɔ asesε-ɔ se-ɔ, ane du nee feyε mō né oo lee eṣe-rɔ ba-ɔ. Bamō né bo gyε Wuribware se asesε-ɔ du nee feyε mō né oo lee Wuribware se-ɔ. ⁴⁹ Bō fo mbeyɔmō, ane sese dimaadi de kayowore né ka du feyε sese né oo lee eṣe-rɔ-ɔ lee-o. Amaa kake nsi né ane i kyiñji a ane lee lowi-ro-o, ane né ane e kɔɔrε Kristoo ane i gyi-o e nya kayowore né ka du feyε mō né oo lee Wuribware se-ɔ lee-o.

⁵⁰ Mō kosobee-anā, kēmō né mō e kaapo-ɔ e gyε feyε sese dimaadi e saj o te mō kayowore né ka de ayeegyi na abowii-o-ro, o maa taare a o tii Wuribware a kuwure né kē bō soso-ɔ se, a lee feyε kētō né ki i wu-o maa taare a ki tii ato né a maa wu daa-ɔ se.

⁵¹⁻⁵² Mon' nu aseñ kweerose mō neenee, n gyε ane pεee e gyε né ane i wu. Amaa Wuribware kabere ya su kake né kaye e gyε kεe-ɔ, feyε mō a tōwε aseñ mō-ɔ, ane pεee i kyurowi puri-ro puri-ro. Saj né aneñ a kabere-ɔ i su-o, Wuribware i kyiñji bamō né baa wu-o, na bō ma lee wu daa. Na ane pεee kyurowi. ⁵³ Kētō né kaa gyo-o i kyiñji a kē ba ḥkpa-rɔ, na kē ma lee gyo pεee. Na kētō né kaa

* **15:45** Kellekaasę 2.7.

wu-o kyēna, na kē ma lēe wu daa. ⁵⁴ Amo-o ya ba, kētō nē baa kyōrēe waa abwareseñ wōrē-o-rō-o e ba kasēntinj fēyē,

“Mfēj nē Nyanjpe Wuribware e nyēra lowi.”*

⁵⁵ Amosē se-o, fēyē anēj nē anē mō anē a bēē karē abwareseñ wōrē-o-rō-o,

“Lowi, fō e taare a fō nya dimaadi si keyaaleñ aaa?

Lowi, fō de kpa fēyē fō duñwi sēsē mōo aaa?”*

⁵⁶ Kayē mō-rō, lowi sañ o de keyaaleñ a o mōo asēsē. Wuribware a mbraa-o e kaapo anē fēyē anē gye abyewaapo neē-o se-o, a bware fēyē Wuribware gyiiri anē kēsēbō, na o mōo anē. ⁵⁷ Amaa mōn' sa a anē sa Wuribware aŋsē, a lēe fēyē mō e gye nē oo borō anē nyanjpe Yeesuu Kristoo si, nē oo sa nē anē a nya lowi na ēbōyē se keyaaleñ.

⁵⁸ Amosē se-o, mō kōsōbēe-anā, mōn' yere keñkeñ mōnē kōkōrēgyi-ro. Na mōn' waa wōrē mōnē kusunj nē mōnē i suñ mōnē e sa anē nyanjpe-o-rō sañ kēmaa, a lēe fēyē asunj kō mōn' bō-rō nē mōnē i kperi anē nyanjpe se a mōn' waa, na mōn' waa amo kwaa.

16

*Bo lee tweetweē ne baa tweē sa bamō bēēkō-anā
Kristoo awuye-o*

¹ Kētō nē mōnē a kyōrēe bō kyōñwē mō bō lee atanne nē mōn' tweetweē bō kya anē bēēkō-anā

* ^{15:54} Isaya 25.8. * ^{15:55} Hoseya 13.14 (LXX).

Kristoo awuye nē bo bo Yerōsalēm mañ-nō na Yudeya sweere se-o-ro aseñ. Mōn' waa aneñ nē ane a tōwē gywii asoree asoree awuye nē bo bo Galatiya sweere se-o feye bo waa-o sa bamo. ² Kosiyara kēmaa mōne əkēmaa kēmaa, atanne nē oo nya-o, o lee amo-rō ako bo kweero. Mō ya nya bweetō, o lee na a kyō, nē mō ya nya kafwēe, o lee kafwēe. Mōne ya waa mfaanee a ato-o, mō ya ba, a mōn lēe a tiri feye n nare mōne se kōrē atanne, a lēe feye a kyō a da tōn kōnjō sa mō. ³ Mō ya ba-o, aseñ kēmaa nē mōne a gyanjē lee feye bamo ne mōne i suñ a mōn' bo kyonjwe mfeñ-o, mō e sa bamo ewore ne ee sa bamo kpa feye bo taa atanne ne mōne a tweetwēe nya-o yaa Yerōsalēm mañ-nō. ⁴ Ne amo i bware feye n yō, amo feraa mō aa bamo e taare a ane yō.

Keto ne Pōl a kra kowaa-o

⁵ Mō e bōrō Makedoniya sweere se, na m bo ba mōne ase, a lēe feye a tiri feye m bōrō mfeñ pweε. ⁶ Nsanje mō ya ba, mō i kyee mōne ase kafwēe. Sanje mō e kyena mōne ase afwiī kebēe mō pεεε, na mōn' taare kya mō-rō a n kya mō kpa-o se yō tōn kō banban ne mō e lēe mōne ase a n yō-o. ⁷ Mō e kpa kuñu mōne. N gye feye n ḥu mōne na n kyonj. Anē nyānpe ya sure, n de temaa feye mō i gyi ḥike bweetō mōne ase. ⁸ Mō e kyēna Ifisus mañ-nō mfeē a Pentikos kake-o bo fo. ⁹ Hareē adōj bweetō a bo mfeē gbaa ooo, kpa da sa mō mfeē feye n waa asuñ dabe nē amo aseñ tiri kowaa-o.

¹⁰ Timotii ya ba mōne ase, mōn' sa a mō akato gyi mōne ase, a lēe feye o suñ o sa anē nyānpe nee feye mō-o dεε. ¹¹ Ḷkō ma kañ trasii mō, amaa mōn'

kya mὸ-rὸ a ὁ kya mὸ kpa se ἡkpa na alaŋfiya-ro, na ὁ taare kinŋji ba mὸ ase, a lę̄ feyε mὸ aa ane kosobee-anā nē mὸ e deere kpa.

¹² Mbeyomὸ ane kosobee Apolos aseñ. San kemaa mὸ e waa mὸ wore feyε mὸ aa ane kosobee-anā amo ba bὸ ka monē kanō, amaa ὁ mon sure si feyε ὁ ba san mὸ se. Amaa mὸ ya kaŋ bὸ nya kpa, ὁ ba monē ase.

Kanəka ne ka gye kεε-ɔ

¹³ Mὸ' sa se, mὸ' yere monē kokooregyi-o-ro keŋkeŋ, mὸ' waa ἡkpōnō, na mὸ' waa eleñ mὸ.

¹⁴ Mὸ' ba kékpa bὸ suŋ monē asun pεee.

¹⁵ Mὸ kosobee-anā, monē nyi Stifan* na mὸ ka-anā na mὸ gyi-anā aseñ. Bamὸ e gye ne baa gye ἡkpεe kii Kristoo awuye Akaya swεere se. Ne baa lee bamὸ eyε feyε bὸ deε suŋ bὸ kya mfεñ a Wuribware asesε-ɔ-ro. ¹⁶ Mὸ e kore monē neε feyε mὸ' gya aneñ a asesε-ɔ kanō se. Na mὸ' bu ɔkemaa ne o tii bamὸ se bamὸ kusuŋ-no-o aneñ dεε. ¹⁷⁻¹⁸ Mὸ akatɔ a gyi Stifan na Footunaatus na Akayikus keba se. Mone a moŋ bo mὸ ase-ɔ, bamὸ e gye ne bὸ yere monē ayaa-ro, ne baa gyi mὸ akatɔ feyε aneñ ne baa gyi monē akatɔ-ɔ. Mfaanee a asesε-ɔ bware sa kεbonyaa.

¹⁹ Asoree asoree ne a bὸ Asiya swεere se-ɔ awuye e ka monē kanō. Akwila na Prisikila na asoree agyi ne ba gyanjε bamὸ aye ba waa asoree-ɔ de ane nyaŋpε ba ka monē kanō. ²⁰ Ane kosobee-anā pεee ne bὸ bὸ mfεe-ɔ e ka monē kanō. Mὸ' gywaa abee.

²¹ Mὸ fɔŋfɔŋ kesaree ne mὸ a bὸ kyoree kanōka mὸ, "Mὸ, Pɔol, e ka monē kanō."

* ^{16:15} 1 Korintoo 1.16.

²² ḥk̄emaa n̄e o maa kpa an̄e nyan̄pe Yeesuu Kristoo aseñ-ɔ, Wuribwareñ da m̄o yii. N̄ yε, “Maranata!” Kaas̄ e kaapo feyε, “O an̄e nyan̄pe, ba!”

²³ Mo e k̄ore k̄ebwarek̄ore feyε an̄e nyan̄pe Yeesuu Kristoo yure mone.

²⁴ Mo kekpa sii mone pεεε ase Kristoo Yeesuu k̄enyareñ-rɔ.

**Abwareṣen Wore-ɔ
New Testament in Chumburung
(GH:ncu:Chumburung)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chumburung

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chumburung

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 30 Dec 2021

24326c91-bd91-5fb9-a5f1-7f3e726a9745